

GODIŠTE  
**102**

# HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650



ČASOPIS HRVATSKOG  
PLANINARSKOG SAVEZA

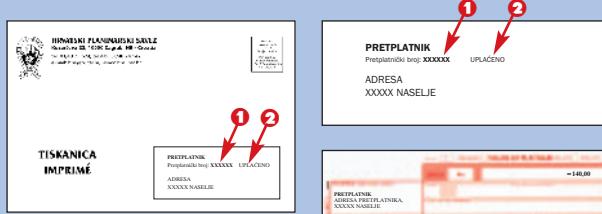
**SIJEČANJ  
2010**

**1**

## »HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u 11 brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izšao je 1. lipnja 1898. Časopis je od 1949. do 1991. godine izlazio pod imenom »Naše planine«.

**PRETPLATA** za 2010. godinu iznosi **150 kuna** (za inozemstvo 35 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan **Vaš preplatnički broj**. Preplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236**, također uz poziv na preplatnički broj.



### VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je naliđeljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti znaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u HPS-u (2).

**NOVI PRETPLATNICI**, odnosno zainteresirani za preplatu na časopis »Hrvatski planinar«, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primati svoj primjerak časopisa.

**CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA** je 15 kuna (+ poštarina).

**CJENIK OGLAŠAVANJA** šaljemo zainteresiranim na zahtjev.

**SURADNJA:** Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. **Prednost imaju** prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim i većim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenta!). Podrobnejne upute nalaze se na web-stranici časopisa.

**STAVOVI I MIŠLJENJA** izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

### WEB-STRANICA ČASOPISA:

[www.plsavez.hr/HP](http://www.plsavez.hr/HP)



### NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez  
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

### PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza  
tel. 01/48-23-624  
tel./fax 01/48-24-142  
e-mail: [hps@plsavez.hr](mailto:hps@plsavez.hr)  
<http://www.plsavez.hr>

### UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:  
[hrvatski.planinar@plsavez.hr](mailto:hrvatski.planinar@plsavez.hr)

### GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar  
Palmotićeva 27, 10000 Zagreb  
e-mail: [caplar@plsavez.hr](mailto:caplar@plsavez.hr)  
mob.: 091/51-41-740  
tel.: 01/48-17-314

### UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajs  
Darko Berljak  
Vlado Božić  
Faruk Islamović  
Goran Gabrić  
prof. dr. Darko Grundler  
Branko Meštrić  
Krunoslav Milas  
prof. dr. Željko Poljak  
Vanja Radovanović  
Robert Smolec

### LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak  
Robert Smolec  
Radovan Milčić  
Goran Gabrić

### GRAFIČKA PRIPREMA

Alan Čaplar

### TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

# HRVATSKI PLANINAR

Godište  
Volume**102**Broj  
Number **1****Siječanj - January 2010****4**

Hrvatski planinarski savez u 2009. godini

**12**Planinarski dom  
»Hahlić«**22**

Gutešin vrh

**25**

Po Požeškoj gori

**TEMA BROJA****Hrvatski planinarski savez u 2009. godini****SADRŽAJ**

<b>Godišnja priznanja i nagrade Izvršnog odbora HPS-a....2</b>	
<b>Hrvatski planinarski savez u 2009. godini .....</b>	<b>4</b>
Darko Berljak	
<b>Planinarski dom »Hahlić« .....</b>	<b>12</b>
Ivan Juretić	
<b>Alpski kozorog .....</b>	<b>18</b>
Diana Blašković i Borko Zugan	
<b>Lutrijski zgoditak .....</b>	<b>20</b>
Franjo Novosel	
<b>Gutešin vrh .....</b>	<b>22</b>
Hrvoje Zrnčić	
<b>Po Požeškoj gori .....</b>	<b>25</b>
Nada Banović	
<b>Veselje u tuzi .....</b>	<b>29</b>
Ivan Hapač	
<b>Posjet jami Vodarici u NP-u Paklenica .....</b>	<b>32</b>
Vlado Božić	
<b>In memoriam:</b> Drago Trošelj, Tomaž Humar .....	<b>35</b>
<b>Planinarski tisak .....</b>	<b>36</b>
<b>Vijesti .....</b>	<b>38</b>
<b>Kalendar akcija .....</b>	<b>40</b>

**SLIKA NA NASLOVNICI****Penjanje u ledu**

foto: Marko Dukšić

## Godišnja priznanja i nagrade Izvršnog odbora HPS-a



U pondjeljak 21. prosinca 2008. održana je u Domu HPS-a tradicionalna Novogodišnja sjednica na kojoj su dodijeljena priznanja Izvršnog odbora HPS-a planinarskim udrugama, organizatorima akcija i pojedincima koji su se istaknuli radom tijekom godine, kao i ustanovama izvan HPS-a koje su pomogle planinarsko djelovanje.

Najbolje planinarsko društvo: **PD »Đakovo«** - za porast članstva, organizaciju vrlo raznovrsnih i kvalitetnih izleta i pohoda, veliko zalaganje u upravljanju s dva planinarska objekta

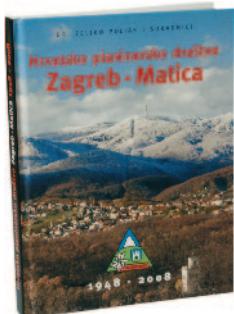
Najbolji društveni rad u svojoj planinarskoj udruzi: **Dražen Lovreček iz HPD-a »Jastrebarsko«** za organizaciju Dana hrvatskih planinara, obilježavanje obljetnice piramide na Japetiću, postavljanje izložbe i rješavanje statusa doma na Japetiću

Najbolji planinarski dužnosnik: **Bernard Margitić**, član Izvršnog odbora HPS-a, za kvalitetno angažiranje u radu tog tijela

Najveći planinarski uspjeh i najbolje organizirana akcija u HPS-u: **ženska ekspedicija »Mt. Everest 2009«** za postignut rezultat sigurnog uspona na vrh i kvalitetne izvedbe cijelog projekta

Najveći doprinos planinarskoj publicističkoj djelatnosti: **Zvezdana Gregorina**, urednica monografije HPD-a »Zagreb-Matica« te **Jana Mijailović**, autorica i **Jelena Dabić**, ilustratorica dječje planinarske slikovnice »Nije duh nego puh«





Najbolja web stranica: [www.hpd-mosor.hr](http://www.hpd-mosor.hr) - **HPD »Mosor«, Split** za kvalitetnu, zanimljivu i ažurnu web stranicu tog planinarskog društva

Najbolji planinarski dom: **planinarska kuća Grohot, Medvednica - HPD »Blagus«, Blaguša** za izgradnju, izgled kuće i okoliša tog novog planinarskog objekta

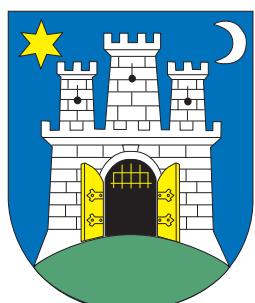
Najbolji upravljač planinarskih objekata: **PD »Ina-Bjelolasica«, Zagreb** za brigu oko planinarskog skloništa »Jakob Mihelić« na Bjelolasici

Najbolji domar: **Radojka Matijašić** za angažiranje u planinarskom domu u Tuku

Najbolji sponzor: **Millet/Iglu sport** za vrhunsku visinsku opremu koju je koristila ekspedicija »Mt. Everest 2009«

Najbolji vanjski suradnik: **Grad Zagreb** za veliku finansijsku pomoć ekspediciji »Mt. Everest 2009«

*Čestitamo svima nagrađenima!*



# Hrvatski planinarski savez u 2009. godini

**Darko Berljak**, glavni tajnik HPS-a

**H**rvatski planinarski savez zaključio je 2009. godinu s 274 registriranih planinarskih udruga, od toga 236 planinarska društva i kluba, 13 županijskih i gradskih planinarskih saveza, pet stanica vodiča te Hrvatskom gorskom službom spašavanja i njenih 19 stanica, što je porast od 7 % prema prethodnoj godini. Osnovano je 18 novih planinarskih društava i klubova: dva u Zagrebu, a po jedno u Bjelovaru, Dubrovniku, Novom Marofu, Babinom Polju, Karlovcu, Zadru i po prvi put u Vrlici, Cavatu, Biogradu, Kalinju i Udbini; Stanice vodiča u Makarskoj i Šibeniku i Stanice HGSS-a Novskoj, Osijeku i Bjelovaru. Ukupan broj članova utvrđuje se konačnim obračunom izdatih i vraćenih markica sredinom siječnja, no na dan 21. prosinca 2009. iznosio je 25.755 – od toga 14.924 seniora i 10.831 mladeži i umirovljenika – a to je porast od 5 % prema broju članova u 2008. godini.

U svim područjima djelovanja i na svim razinama u HPS-u izvodile su se razne akcije – od izleta, pohoda, susreta, škola, tečajeva, natjecanja, obilježavanja obljetnica do ekspedicija i drugih akcija.

Dani hrvatskih planinara u organizaciji s HPD-a »Jastrebarsko« okupili su 6. i 7. lipnja više od 1500 planinara iz 58 društava. Tom prilikom obilježena je 120. obljetnica razgledne piramide na Japetiću, 30. godišnjica Jaskanskog planinarskog puta i 60 obljetnica HPD-a »Jastrebarsko«, a povodom tih događanja organizirana je izložba u Jastrebarskom i Zagrebu.

Tradicionalni pohod na Dinaru, najviši vrh Hrvatske, održan je 1. i 2. kolovoza uz sudjelovanje više od 200 planinara, a na putu prema vrhu bila su uključena oba smjera prilaza (Glavatiš i Brezovac).

Već petu godinu zaredom, početkom siječnja na Sljemenu obavljeni su vrlo zahtjevni poslovi za potrebe Svjetskog skijaškog kupa (FIS) u ženskom i u muškom slalomu. Zajedno s HGSS-om na tim natjecanjima članovi HPS-a pripremili su nekoliko kilometara pristupnih putova za desetak tisuća gledatelja na vrlo zahtjevnom planinskom terenu u zimskim uvjetima te zbrinuli sve kojima je bila potrebna pomoć ili podrška u kretanju.

Za prvosvibanske praznike s JU NP »Paklenica« organizirano je tradicionalno međunarodno penjačko natjecanje »Big Wall speed climbing« koje je imalo nekoliko vrlo atraktiv-



Dani hrvatskih planinara na Japetiću 6. i 7. lipnja 2009.

nih dodatnih sadržaja (natjecanje djece i juniora u sportskom penjanju, razna predavanja i festival kratkih planinarsko/alpinističkih filmova).

Sredinom prosinca zajedno s PP Papuk i Slavonskim planinarskim savezom na Papuku je obilježen je Svjetski dan planina (11. prosinca) – pod geslom »Upravljanje rizikom od katastrofa u planinama«.

U prošloj 2009. godini navršilo se 135. godina od osnivanja HPD-a, odnosno organiziranog planinarstva u Hrvatskoj. Obljetnica se nije posebno slavila, ali je obilježena s nekoliko kvalitetnih događanja od kojih treba posebno istaknuti dvije akcije na koje možemo biti izuzetno ponosni. Nakon nekoliko godina marljivog rada i uloženih sredstava u potpunosti je završena digitalizacija svih brojeva časopisa »Hrvatski planinar« te su sada svi brojevi u PDF-u dostupni na DVD-u koji se može nabaviti u Uredu HPS-a. U Hrvatskoj je vrlo malo udruga, a posebno s tako dugom tradicijom koje se s time mogu pohvaliti. Časopis »Hrvatski planinar« je i službeno glasilo HPS-a te se sada uz literarne sadržaje na jednostavan način može dobiti uvid u svu djelatnost Saveza u proteklih 111 godina.

Drugi projekt pripremao se dvije godine od trenutka kada se iz Nepala vratila uspješna hrvatska ženska ekspedicija na šesti vrh svijeta Cho Oyu (8201 m). Početkom 2008. godine Hrvatski planinarski savez donio je odluku o organizaciji hrvatske ženske ekspedicija na najviši vrh svijeta Mt. Everest (8850 m). Osnovan je Organizacijski odbor, a za ekspediciju se prijavilo dvadesetak djevojaka iz Splita, Zadra, Rijeke, Varaždina i Zagreba. Nakon 13 mjeseci priprema i treninga imenovan je sastav ekspedicije od jedanaest djevojaka te vođa. Na put dug 72 dana preko Münchena i Delhija do Kathmandua u Nepalu krenulo se 24. ožujka 2009. godine. Pristupni marš dug 80 kilometara do Baznog logora na kojem je ekspediciju pratilo 4500 kg opreme, hrane i goriva trajao je do 7. travnja. U sljedećih 49 dana obavljena je aklimatizacija i postavljeni visinski logori na 6000, 6400, 7200 i 7920 metara, a 19. i 21. svibnja na najviši vrh svijeta Mount Everest u dvije skupine popele su se Iris i Darija Bostjančić te Milena Šijan i Ena Vrbek. Ekspedicija se vratila u



Ženska alpinistička ekspedicija »Mt Everest 2009« osvojila je vrh svijeta i primila niz najprestižnijih hrvatskih sportskih priznanja

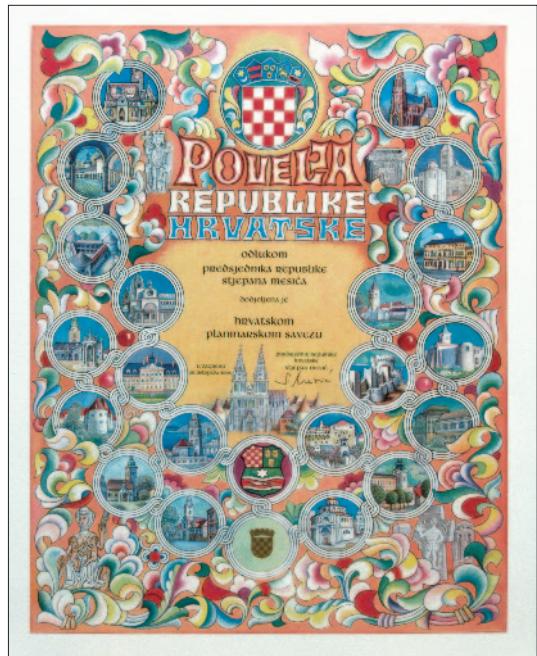
Zagreb 3. lipnja. Time je iznad očekivanja postignut zacrtan cilj ekspedicije usponom čak četiri članice na vrh, a obavljen je bez ijedne ozljede i na vrlo siguran način. Osim toga, neke od članica, a posebno liječnica pružale su medicinsku pomoć ostalim ekspedicijama. Ženske ekspedicije velika su rijetkost, pogotovo na Mount Everest i osim jedne domaće (nepalske) nikada na vrhu svijeta nije došlo toliko članica iz jednog nacionalnog tima. Iako je na vrhu svijeta dosad bilo penjača preko devedeset nacionalnosti, tek dvadesetak država je sposobno organizirati takve ekspedicije, a HPS-u je među malobrojnim kome je to uspjelo s tibetanske i nepalske strane planine. Pothvat ženske ekspedicije imao je velikog medijskog odjeka u Hrvatskoj, ali i u inozemstvu. Na njemu je snimljeno više od 5000 fotografija i oko 10 sati filmskog materijala od čega je napravljeno predavanje s više od 300 slika i 30-minutni dokumentarni film, koji su već prikazani u mnogim mjestima u Hrvatskoj, a vidjelo ga je već više tisuća gledatelja. Predavanje je također održano u Beču, a film je krajem godine prikazan na Kathmandu International Mountain Film Festivalu. Izdana je i knjiga »Više od Everesta« koja je iz tiska izašla početkom prosinca. Projekt »Mt. Everest 2009« bio je jedna od najsluženijih i najuspješnijih akcija u povijesti hrvatskog planinarstva, a iako je bila i najskuplja, završila je s pozitivnim saldom. Ekspedicija je dosad primila mnogobrojna priznanja – proglašena je Ponosom Hrvatske na priredbi u organizaciji 24 sata i HRT-a,

zatim najvećim sportskim pothvatom u 2009. na Velikom danu hrvatskog sporta od strane Hrvatskog olimpijskog odbora, a u najprestižnijem izboru sportaša godine koju već 57 godina organiziraju »Sportske novosti« ovjenčana je titulom najbolje ženske sportske ekipe u 2009. godini, dok je lječećica ekspedicije Lana Đonlađić osvojila trofej za »fair-play«. Sve priredbe na kojima su uručena ta priznanja izravno su prenošene na Hrvatskoj televiziji.

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić krajem siječnja u svom uredu na Pantovčaku primio je izaslanstvo HPS-a i tom prilikom uručio Povelju Republike Hrvatske za osobit doprinos i značajnu ulogu HPS-a u znanosti, kulturi, zaštiti prirode, športu i turizmu u Republici Hrvatskoj.

Tadašnja potpredsjednica, a danas predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor 8. ožujka posjetila je sjedište HPS-a u Kozarčevoj 22 i osim radnog sastanka sa članicama ekspedicije »Mt. Everest 2009« upoznata je i s ostalim djelatnostima Saveza.

Za članice ekspedicije i dužnosnike HPS-a prije i poslije ekspedicije organizirani su od strane Vlade RH i Gradskog poglavarstva



Povelja Republike Hrvatske HPS-u

Grada Zagreba prijemi u Banskim dvorima i Dvercima, a od pojedinih županija i gradova u njihovim sjedištima.

**Rad tijela HPS-a** obavlja se na sjednicama Glavnog i Izvršnog odbora HPS. Glavni odbor održan je krajem veljače na kojem se uz ubičajeni dnevni red tog tijela prihvatio zaključni račun i odredio godišnji proračun Saveza s uskladenim veličinama prihoda i rashoda u iznosu od 2.317.446,16 kn za tekuću godinu, a od toga pola milijuna za rad naših stručnih i organizacijskih komisija. Izvršni odbor na svojim sjednicama provodio je odluke Glavnog odbora, na temelju proračuna odlučivao o materijalno-financijskim poslovima, koordinirao rad komisija, te raspravljao o 54 glavnih točaka dnevnog reda i tridesetak podtočaka, pri čemu je izglašano oko osamdeset odluka ili zaključaka po pojedinim temama. Nadzorni odbor, odnosno njihovi predstavnici bili su prisutni na svim sjednicama.

**Cijene članskih markica** već se devet godina nisu mijenjale, a tako će ostati i u 2010. godini. Uplaćena sredstva od markica koriste se u cijelosti za sigurnost, odnosno osiguranje u slučaju nesreće u planini za svakog našeg člana, za obnovu planinarskih objekta te za stručan rad članstva u naših 15 specijalističkih djelatnosti. Mnogi članovi planinarskih društava nisu upoznati s nizom povlastica koje uključuje članska markica za tekuću godinu, pa ih još jednom ponavljamo: uz osiguranje za slučaj nesreće, ostvaruje se popust od 50 % u cijeni noćenja u planinarskim domovima u Hrvatskoj, Sloveniji i dijelu BiH, popusti u trgovinama planinarske opreme, 50 % popusta u cijenama ulaznica u nacionalnim parkovima u planinskim područjima te u kupnji planinarske literature.

**Kontakti.** HPS je tijekom godine kontaktirao s Uredom Predsjednika Republike, Vladom RH, pojedinim ministarstvima, njihovim tijelima i dužnosnicima, županijskim i gradskim upravama te drugim ustanovama oko pitanja povezanih s našom djelatnošću. Surađivalo se s Državnim hidrometeorološkim zavodom te obavljali vrlo intenzivni kontakti s javnim ustanovama nacionalnih parkova (Sjeverni Velebit, Risnjak i Paklenica) i parkova prirode (Medvednica, Papuk, Žumberak i Samoborsko gorje,



ALAN ČAPLAR

Novogodišnja sjednica HPS-a 21. prosinca 2009.

Biokovo, Papuk, Učka i Velebit). Odnosi s tim ustanovama sve su bolji, uz čestu suradnju u provedbi zajedničkih akcija, održavanja tečaja i stručnog rada.

Hrvatski olimpijski odbor sufinancirao je veći dio troškova natjecanja za naše športske discipline, platio je sve naše članarine u međunarodnim udružama (UIAA, IFSC, ISCM i ICICC), kao i plaće naših zaposlenika. Naš predstavnik sudjelovalo je u radu sjednica Skupština Hrvatskog olimpijskog odbora i Odbora neolimpijskih športova.

Na međunarodnom planu u asocijaciji planinarskih saveza (UIAA) sudjelovalo se u radu Komisije za ekspedicije i u pripremama Opće skupštine UIAA u Portu, a predstavnik HPS-a u statusu promatrača sudjelovao je na skupštini udruženja planinarskih organizacija balkanskih zemalja u Sarajevu. U natjecateljskim športovima (planinarsko skijanje, sportsko penjanje i ledno penjanje) nastupale su ženske i muške hrvatske reprezentacije na jednom svjetskom i europskom prvenstvu, nekoliko svjetskih kupova i na drugim međunarodnim natjecanjima u postojećim kategorijama. Više desetaka natjecatelja i natjecateljica uključeno je u kategori-

ziraciju hrvatskih športaša. Od Cluba Alpino Italiano primljeno je pismo namjere u uključenju HPS-a kao krovne udruge zemlje kandidata za članstvo u Europskoj Uniji u radnu skupinu »Mountains of Europe« u Europskom parlamentu što je sa zadovoljstvom prihvaćeno i očekuje se skori poziv na prvu sjednicu tog tijela u Bruxellesu.

#### **Odnosi s novinskim i elektronskim medijima**

u 2009. godini bili su izrazito intenzivni i ostvarivali su se najčešće povodom održavanja pojedinih akcija. S većim publicitetom popraćeni su Dani hrvatskih planinara, BWSC u Paklenici, a posebno pripreme i izvedba ženske ekspedicije »Mt. Everest« koja je nesumnjivo izazvala najveću medijsku pozornost u povijesti našeg planinarstva. Članci o tim događajima objavljeni su u Večernjem, Jutarnjem i Novom listu, Vjesniku, Slobodnoj Dalmaciji, u drugim novinama i raznim časopisima, u vijestima, reportažama i posebnim emisijama na HRT-u, RTL-u, Novoj TV i lokalnim TV postajama te na mnogobrojnim internetskim portalima i web stranicama u Hrvatskoj i inozemstvu.

**Kontakti** s 274 članice obavljani su od strane zaposlenika Saveza i članova tijela HPS-a

izravno na terenu, putem prijama stranaka u Uredu Saveza, telefonskim razgovorima, dopisivanjem e-poštom, objavama u našem časopisu »Hrvatski planinar« i preko dopisa upućenih na naša društva i klubove oko aktualnih tema, objašnjenja pojedinih pitanja, obavijestima o akcijama i prijedloga za bolju suradnju. Brojnost udruga i naši raznovrsni sadržaji kod svih tih kontakata zahtjevaju mnogo vremena. U 2009. godini predstavnici HPS-a službeno su (a mnogo puta i neslužbeno) došli na preko 100 događaja, od osnivačkih i redovnih skupština, raznih proslava do ostalih akcija koje su organizirala planinarska društva, županijski savezi i stručne komisije.

**Godišnji prihod** prema pokazateljima sredinom prosinca bit će znatno iznad tri milijuna kuna (veći prihod od planiranog ostvario se zbog uplate sponzorskih sredstava za ekspediciju na Mt. Everest), a zbog manjeg rashoda stvorila se vrlo važna pričuva za naredno razdoblje u kojem će se i više nego u 2009. osjećati posljedice recesije. Prihodi od članskog materijala tek su 20 % ukupnih prihoda, a u proračunu HPS-a od tih sredstava namiruju se isključivo namjenski rashodi (uplaćeno se u cijelosti vraća onima koji su to i uplatili kroz osiguranje u slučaju nezgode i stručni rad 15 komisija HPS-a u kojem sudjeluje oko 4.000 članova).

Ured HPS s tri profesionalna djelatnika na najbolji mogući način obavljao je sve svoje poslove, a nerijetko i one koje nisu u mogućnosti riješiti ostali dužnosnici ili pročelnici komisija. Ured HPS-a je članstvu i građanstvu mjesto gdje su se mogu dobiti sve informacije o planinama i planinarstvu čak i izvan radnog vremena, brine se o pretplati i financijskim poslovima izdavanja našeg časopisa, kontaktira s raznim ustanovama i pravnim osobama izvan HPS-a, mnogobrojnim udruženim članicama u vezi članskog materijala i ostalih pitanja naše organizacije, surađuje se s komisijama HPS-a te vodi složeno vlastito poslovanje kroz planiranje, nabavu i prodaju planinarske literature, ugovanjana najamnina i sponzorstva te obavljanja ostalih poslova kako bi se uz osigurali dodatni izvori prihoda.

**Časopis »Hrvatski planinar«** izlazio je redovito, s ažurnim vodenjem evidencije pretplat-

nika. Zaprimljeno je više stotina različitih priloga, a objavljeno ih je oko petsto. Naklada je 1900 primjeraka, u distribuciju ide 1831 primjerak, a broj pretplatnika je 1779. Stalan je problem naplate pretplate za gotovo istih stotinjak neplatiša i oko pedesetak naših članica. Stvarni troškovi izdavanja časopisa veći su od prikupljenih pretplata, no razlika se nadoknađuje dodatnom prodajom oglasnog prostora i sufinciranjem časopisa iz drugih izvora. Pozivamo sve planinarske dužnosnike i čitatelje da se još redovitije javljaju svojim člancima i vijestima u »Hrvatskom planinaru« kako bi planinarske akcije koje se organiziraju u Hrvatskoj bile što bolje predstavljene planinarskoj javnosti te ostale trajno zabilježene.

**Širok raspon djelatnosti Hrvatskog planinarskog saveza,** po čemu je jedinstven među devedeset nacionalnih planinarskih saveza u svijetu, ostvaruje se kroz rad 15 stručnih i organizacijskih komisija. U 2009. godini komisije su izvele oko 350 akcija, ekspedicija, pohoda, susreta, škola, tečaja, seminara, vježbi, predavanja i natjecanja na kojima je sudjelovalo oko četiri tisuće naših članova. Tu činjenicu uvijek ističemo jer znatan dio našeg članstva svoj boravak u planinskoj prirodi ne provodi samo rekreativno, već ga osmišljava sa stručnom i društveno korisnom djelatnošću. U 2009. godini kratak opis rada tih komisija je sljedeći:

**Planinarski putovi.** U 2009. godini za HPO je podijeljeno 238 priznanja od kojih je brončanu značku primilo 64 planinara, srebrnu 47, zlatnu 41, posebno priznanje 39, visoko priznanje 29 planinara i najviše priznanje 18 planinara. Za VPP u ovoj godini 44 planinara primilo je značku, a za Velebitsku obilaznicu njih 2. Održana su tri tečaja za markaciste na Skitači, Vinici i Strahinjšćici s ukupno 74 završena tečajca, tri sastanaka s povjerenicima za planinarske putove, dodjeljeno je 14 znački »markacist«, izrađeno je 11 metalnih žigova te nastavljena suradnja s većinom planinarskih saveza županija. Održani su sastanci s predstvincima PP Velebit i predstvincima planinarskih društava koja održavaju putove u tom parku. S tvrtkom »Navigo sistem« komisija surađuje u dogovorima o izradi zemljovida i snimanju tragova planinarskih putova GPS uredajima. Održane

su dvije akcije – pregled budućeg puta oko Ludbrega i postavljenje žigova na Japici, Sušcu i Ivančići. U akcijama komisije sudjelovalo je 210 članova.

**Gospodarstvo.** Obavljena je vrlo sadržajna anketa s upravljačima planinarskih objekata, ali nažalost odgovore su poslala samo 44 upravljača. Ažurirana je GIS baza s dobivenim podacima. Raspisan je natječaj za dodjelu novčanih sredstava za obnovu, održavanje i izgradnju planinarskih objekata. Javili su se upravljači za 15 objekata, a novac je dodjeljen prema ispunjenim uvjetima za sedam u ukupnom iznosu od 58.203,87 kuna. Kontroliran je utrošak materijala prema natječaju iz 2008. godine. Na planinarskom domu »Zavižan« popravljena je šteta nastala zbog jake bure. Izrađeno je nekoliko novih ploča za novootvorene objekte (skloništa »Dinaridi« i »Dušice« te kuća »Vrdovo«). Pronađen je novi upravljač Rossijevog skloništa i sklopljen ugovor s novim najmoprimcem za planinarski dom »Bijele stijene« u Tuku.

**Vodići.** Održan je zimski tečaj u Tuku s 20, ljetni tečaj na Mosoru s 20, tečaj vodiča društvenih izleta na Japetiću s 31 i skijaški tečaj za 16 polaznika, ispiti za 58 vodiča i zbor vodiča u Paklenici. Poslana je dokumentacija za međunarodnu verifikaciju vodiča HPS-a putem licence UIAA. Koordiniran je rad stanica i održano 15 vježbi. Obavljane su usluge vođenja u hrvatskim planinama. U radu komisije sudjelovala su 684 člana.

**Promidžba i izdavaštvo.** Najveća promidžba u ovoj godini ostvarena je kroz uspjehe ženske alpinističke ekspedicije »Mt. Everest 2009«. Vijest o uspjehu naših alpinistica bila je u dane uspona na vrh svijeta glavna vijest svih informativnih emisija, a o ekspediciji se pisalo u desecima medija, uvijek s pozitivnim predznakom. I druge planinarske teme našle su svoje mjesto u javnim medijima, a i sami članovi Komisije više su puta u ovoj godini sudjelovali u programima televizijskih i radio postaja. Završen je trogodišnji projekt digitalizacije svih godišta časopisa »Hrvatski planinar«, Web-stranica HPS-a u ovoj je godini zabilježila rekordnu posjećenost. Nabavljena su dva nova računalna servera koja su uspješno puštena u rad. U samostalnom nakladništvu tiskana je knjiga Vla-

dimira Jagarića o Ivanu Krajaču i slikovnica za mlade planinare »Nije duh nego puh« Jane Mijailović i Jelene Dabić, u sunakladništvu s kućom »Meridijani« tiskano je tiskano je drugo izdanje »Planinarskog vodiča« po Hrvatskoj Alana Čaplara, a s kućom »Libricon« knjiga Darka Berljaka »Više od Everesta«. Tiskan je kalendar za 2010. godinu te plakati za dane hrvatskih planinara i za pohod na Dinaru. Planinarskim društvima komisija je pomogla u uređivanju i pripremi njihovih publikacija, HPD-u »Vihor« povodom njihove 40. obljetnice, dnevnik Jaskanskog planinarskog puta za HPD »Jastrebarsko« te novi broj časopisa »Speleolog« za HPD »Željezničar«.

**Speleologija.** Članice komisije organizirale su 279 speleoloških istraživanja ili posjeta speleološkim objektima u Hrvatskoj, te sudjelovali u desetak speleoloških ekspedicija, istraživanja te stručnih i znanstvenih skupova u svijetu. Ispit za speleologa položilo je 13 kandidata, a 94 pripravnika je školovano u 7 speleoloških škola. Organizirana su 4 stručna seminara i skup speleologa u suradnji sa speleološkim udrugama, HSS-om i HGSS-om. Sudjelovalo se na znanstvenim i stručnim skupovima u Postojni i Sarajevu, Teksasu i na Sardiniji. Darko Bakšić i Robert Erhardt spustili su se u najdublju jamu na svijetu - Voronju na dubinu od 2080 m te su prvi hrvatski speleolozi koji su se spustili dublje od 2 km. Od drugih međunarodnih speleoloških aktivnosti, sudjelovalo se na speleološkoj ekspediciji u Venezuelu, te na istraživanjima u Austriji, BiH, Sloveniji i Crnoj Gori.

Po opsegu najveća speleološka istraživanja u Hrvatskoj, odvijala su se na području Crnopca, nastavljena su istraživanja u jami M. labudova i Munižabi, na speleološkom logoru na Cetini, uz jezero »Sabljaci«, a u vrelu Bistrac uz istraživanje čišćen je krupni otpad iz jednog od najvećih staništa čovječe ribice u Hrvatskoj – ponora Rupečice.

Ekspedicija »Lubuška jama 2009«, uz sudjelovanje 89 speleologa iz devet speleoloških udruga iz Hrvatske, Španjolske i Poljske, održala se u NP Sjeverni Velebit. Na speleološkom logoru na području Velikog Rujna istraženo je pet jama te nekoliko jama na području Omiške Dinare i Biokova. Organizirano je izvlačenje



ALAN ČAPLAR

Uzvanici na svečanoj sjednici u domu HPS-a 21. prosinca 2009.

smeća iz jame Bezdanke kod Bekavca. Na speleološkom logoru na otoku Braču izvedena su speleološka istraživanja na Vidovojo Gori i u okolini Pražnica, te su izrađeni nacrti 14 objekata, među kojima su 3 jame dubine oko 100 m. Na području Lipovca pronađeno je više speleoloških objekata.

U 2009. godini nastavljena je intenzivna suradnja sa speleološkim organizacijama u svijetu, a u zajedničkim istraživanjima bili su speleolozi iz Španjolske, Bugarske, Poljske, Švicarske i Slovenije. U okviru znanstvenih i stručnih aktivnosti, pored geoloških, fizikalno-kemijskih i bioloških istraživanja, izrađeno je više elaborata u okviru projekata inventarizacije u suradnji s javnim ustanovama, a surađivalo se sa Hrvatskim prirodoslovnim muzejom, PMF-om, Državnim zavodom za zaštitu prirode, HBSD-om i dr.

**Planinarsko skijanje.** U tom vrlo skupom i napornom natjecateljskom sportu koji u zimskim mjesecima ima zgušnuti kalendar natjecanja po cijelom svijetu (slično FIS - Svjetskom kupu u alpskom skijanju) trenutno je smjena generacija pa se nije sudjelovalo na trkama već su održana četiri vikend treninga u hrvatskim planinama i u Julijskim Alpama. Šest članova

sudjelovalo je na ekspediciji na Mustagh Atu (7546 m) u Kini, a Branko Šeparović i Stipe Božić skijama su došli na vrh i spustili se s njega.

**Sportsko penjanje.** Održana su četiri sastanka i Sabor komisije, a članovi komisije sudjelovali su na skupštini IFSC-a u Torinu. Održano 16 natjecanja na nacionalnoj razini u boulder, brzinskoj i težinskoj kategoriji za seniore i mlađe kategorije koji su se održali u Rijeci, Pazinu i Splitu s ukupno 642 nastupa te tri kola županijske boulder lige Splitsko-dalmatinske županije u Splitu. Državne reprezentacije nastupile su pet puta: mlada na Petzen Trophy u Austriji i EYS u Kranju, seniorska na Svjetskom prvenstvu u Xiningu (Kina), a na IFSC climbing cupu nastupilo se u Kazu (Japan), Hallu i Beču u Austriji. Održan je seminar i ispit za instruktore.

**Komisija za suradnju s upravama zaštićenih planinskih područja** koordinirala je rad komisija koje s dužnosnicima Saveza i Uredom HPS-a surađuju s upravama nacionalnih i parkova prirode te ostalim upravama zaštićenih planinskih područja.

**Komisija za visokogorske uspone, daleka planinarska putovanja i pohode** planinarskim

društvima i ostalim korisnicima u HPS-u davala je mišljenja, savjete i kontakte za njihove akcije u Južnoj Americi, Pakistanu i Nepalu te poma-gala prilikom ishođenja ulaznih viza i drugih potrebnih dozvola u nekim od tih država.

**Priznanja.** Na pet sjednica obrađeno je 96 prijedloga, a na skupštinama naših članica i u drugim svečanim prilikama dodijeljena su ta priznanja HPS: 9 plaketa, 15 zlatnih, 19 srebrnih i 27 brončana znaka HPS-a.

Povijest planinarstva. Održana su predava-nja o prvenstvenom usponu Brid Klina 1973. na otvorenju tradicionalnog natjecanja »Big wall speed climbing«, o povijesti penjanja u Paklenici za penjače iz Danske i predstavljanje starih crno-bijelih dijapo-zitiva alpinista Draženovića i Jakšića »Večer starih slika i glazbe« u ogulin-skom muzeju. Nastavljeno je kompletiranje foto-dokumentacijske baze grobova alpinista na Mirogoju.

**Statutarna, kadrovska i normativna djelatnost.** Prema potrebi komisija je pregledavala ugovore, pravilnike i druge dokumente za Ured HPS, komisije Saveza, Izvršni i Glavni odbor HPS-a, te davala mišljenja o pojedinim odred-bama raznih zakona važih za planinarstvo.

**Hrvatska gorska služba spašavanja** djeluje kao samostalna pravna osoba s javnim ovlasti-ma, ali je statutarno i zbog niza zajedničkih interesa čvrsto povezana s HPS-om. Razlog što se u tu službu predlažu samo najbolji iz stručnih djelatnosti Hrvatskog planinarskog saveza (alpi-nizam, speleologija, planinarsko skijanje, vo-dići). U službi djeluje preko 450 osoba koje su i dalje obvezno članovi planinarskih društava, a kao pripadnici HGSS-a predstavljaju najškolo-vaniji i najspremniji dio članstva HPS-a. U 2009. godini izvedeno je više od 700 akcija spašavanja, ne samo u planinama već i na svim ostalim neurbanim područjima na kojima se može upotrebiti spašavateljska oprema, tehnika i isku-stvo HGSS-a. Uz redovnu djelatnost spašavanja i zbrinjavanja unesrećenih, održavanja vježbi, tečajeva, ispita za gorske spašavatelje i izgrad-nje infrastrukture, dežuralo se na skijalištima i u planinskim nacionalnim parkovima te na većim akcijama u planinama. Služba ima stabilan izvor financiranja iz državnog proračuna te vrlo visoki status i opće uvažavanje u našem društvu.

Tri komisije (za alpinizam, zaštitu prirode i školovanje kadova) nisu dostavile svoje izveš-taje te će se o njihovom radu u prošloj godini saznati tek kada to učine.

\*\*\*

Ovo je vrlo sažeti pregled rada tijela i Ure-da HPS-a, komisija i ostalih djelatnosti Saveza, a 2009. ostat će zabilježena kao još jedna uspje-šna godina organiziranog hrvatskog planinar-stva. Tome treba pribrojiti rekordan broj udru-ženih društava/klubova u HPS-u povijesti hrvat-skog planinarstva; najveći broj članova od 1990. do danas te iznad plana ostvareni prihod što su samo osnovni pokazatelji kako je radio Hrvat-ski planinarski savez u 2009. godini. Sigurni smo da će se usprkos najavama nastavka doma-će recesije, taj trend stalnog rasta broja i kvali-tete rezultata organiziranog hrvatskog planinar-stva zadržati i u 2010. godini.

Uz uspjehe treba spomenuti i činjenice s kojima nismo zadovoljni. Pojedina planinarska društva ne poštuju neke od odredbi Pravilnika o upravljanju i poslavljaju planinarskih objekta što se posebno odnosi na mogućnost konzu-macije vlastite hrane i popusta u cijeni noćenja, sredstva prikupljena od prodaje članskih mar-kica ne plaćaju se na vrijeme, rad nekih od pla-ninarskih specijalnosti obavlja se bez koordina-cije s komisijama tih djelatnosti ili suprotno va-žećim pravilnicima, ali najveći problem je sve manje interesa za volonterski rad u komisijama i tijelima saveza što je u nekima od njih dovelo do velikih poteškoća i zastoja u radu pa se oko tih pitanja hitno mora iznaći rješenje kako prev-ladati nastalu situaciju. Želja nam je da plani-narska društva, županijski i gradski planinarski savezi, ali i pojedinci, osim da češće pišu o svom radu u našem časopisu, takve izveštaje šalju i u Ured HPS-a kako bismo budućim generacijama ostavili pisani trag o našem vremenu.

Dužnosnicima, pročelnicima i članovima komisija, zaposlenicima i suradnicima te plani-narskim udrugama i svim planinarima HPS-a zahvaljujemo na njihovom djelovanju u hrvat-skim i inozemnim planinama, podzemnom svijetu, ali i zalaganju u mnogim ustanovama i tije-lima, čime su pridonjeli da je i 2009. godina bila planinarski vrlo uspješna.

# Planinarski dom »Hahlić«

Ivan Juretić, Rijeka

**P**laninarski dom na Hahliću jedan je od najstarijih, najpoznatijih i vrlo posjećenih planinarskih objekata u Primorsko-goranskoj županiji. Razlog su tome izvanredna privlačnost planinskog masiva Obruča ponad Kvarnerskog zaljeva i nadomak Rijeke, bogata i stara planinarska tradicija na tom području, ali i specifična grobnička gostoljubivost.

Najnovija opsežna obnova doma prilika je da se ukratko prisjetimo njegove zanimljive prošlosti, neodvojivo povezane s povijesnim mijenama koje su se tu odvijale proteklo stoljeće te da se iskreno zahvalimo svima koji su čitavu to vrijeme ulagali svoj trud i svoja nastojanja da se baš tu, na Hahliću, utemelji i desetljećima održi ugodan planinarski dom. To je također prilika da novom formalnom vlasniku objekta – Općini Jelenje – zahvalimo na iznimno velikim sredstvima uloženim u obnovu doma te na njihovom pohvalnom, u hrvatskim okvirima rijetkom opredjeljenju da se planinarski dom

ne samo očuva od propadanja, već smisleno nadograđi, osvremeniti i učini u svakom pogledu ljepšim i ugodnjim za boravak. Na kraju, poželjet ćemo vrijednom upravitelju doma – PD-u »Obruč« iz Jelenja – da na dobroj tradiciji i dalje gradi i njeguje dobromanjernost, gostoljubivost i snošljivost, jer su to najvažnija obilježja svakoga pravog planinarskog doma.

## Prva kuća na Hahliću

Prva zamisao o izgradnji planinarske kuće na tom području stara je više od stotinu godina – potječe još iz 1907. godine kada riječki »Club Alpino Fiumano« naručuje nacrte za izgradnju, koji ipak nikada nisu bili ostvareni.

Između Prvoga i Drugoga svjetskog rata područje na kojem se nalazi dom bilo je uz granicu između Kraljevine Italije i hrvatskog teritorija Kraljevine SHS, pa je 1923. poticaj za izgradnju preuzeila novoosnovana podružnica Hrvatskoga planinarskog društva »Velebit« na



Prva planinarska kuća na Hahliću snimljena u jesen 1926. Na fotografiji se može vidjeti da je kuća već bila pokrivena, ali radovi još nisu bili okončani. Izvodi se potporni zid terase koji je ostao u originalnoj izvedbi na svom mjestu sve do danas, kada je najnovijom obnovom objekta zamijenjen novim zidom na koji je sada oslonjen produženi krov zgrade

Sušaku. Temeljni kamen za tu prvu planinarsku kuću u primorskim planinama postavljen je 8. kolovoza 1926., a već za nekoliko mjeseci – 31. listopada iste godine – kuća je svečano otvorena i posvećena uz nazočnost brojnih uzvanika, između ostalih potpredsjednika Narodne skupštine u Beogradu i istaknutoga planinarskog djelatnika dr. Josipa Pasarića te predsjednika sušačke podružnice HPD-a dr. Dinka Vitezića. Zanimljivo je istaknuti da je kuća bila sagrađena uz značajnu potporu tadašnjeg Ministarstva trgovine i industrije Kraljevine SHS na čelu s ministrom dr. Ivanom Krajačem. Gradnja je bila povjerena domaćem poduzetniku Lovri, odnosno Ivanu Miculiniću, iz Cernika.

Prva kuća na Hahliću bila je solidna kamnom zidana visoka prizemnica s potkrovljem. U godinama koje su slijedile kući je dograđen ulazni vjetrolov s juga, a malo sjevernije od kuće sagrađena je i posebna samostojeća baraka-spremište. Prvi opskrbnik kuće bio je Ferdinand Fićor, a poslije je tu dužnost preuzeila obitelj Rundić, koja je tu boravila veći dio godine »susretljivo dočekujući i razveseljavajući planinare«.

Dom je bio skroman, uvijek otvoren i privlačan za svakog planinara, za svakog posjetitelja i toj je svrsi služio sve do trenutka kada je tijekom Drugoga svjetskog rata spaljen i srušen. Ne zna se točno, no prema neslužbenim poda-

cima okupator ga je spalio 1942. godine kako bi otežao partizanskim jedinicama da ga koriste kao logor ili sklonište i sabirno mjesto.

## Druga kuća na starim temeljima

Prva kuća bila je, dakle, u ratu potpuno uništena, pa je dvadesetak godina poslije – 1964. godine – PD »Kamenjak« iz Rijeke pristupio izgradnji nove kuće na starim temeljima. Kuća je tada građena uglavnom dobrovoljnim radom planinara i novcem iz samodoprinosu, pa se izgradnja otegnula nekoliko godina. Spominje se da su graditelji-planinari ugradili u novi dom više od 15.000 radnih sati i više od 100 tona materijala koji je prenošen do gradilišta na konjima i dijelom na ledima planinara. Dom je konačno svečano otvoren 30. studenoga 1968.

Urušeni materijal od stare kuće iskorišten je za izgradnju slikovitoga platoa neposredno ispred novog doma, koji je ostao jednako orijentiran i donekle sličan starome, no ovaj put sazidan od ožbukanih plinobetonskih blokova (siporexa), dijelom obloženih daščanom oblogom, drvenom krovnom i međukatnom konstrukcijom, drvenim prozorima i podovima, prekriven obojanim limenim pokrovom.

Zgrada je bila velika  $10 \times 6,5$  m, sa srednjim bočnim ulazom sa zapada, kojim se neposredno ulazilo u središnji prostor kuće – mali hodnik sa stubištem, povezan na južnoj strani s

Fotografija doma na Hahliću snimljena 3. svibnja 1931. Usporedi li se sa stanjem prikazanim na fotografiji iz 1926., vidi se da je kući prizidan ulazni preprostor, da je proširena terasa, popravljena pristupna cesta i napravljena pomoćna zgrada na sjeveru. Zanimljivo je da su potporni zid terase i prilazno stubište, koji su tada bili prizidani, ostali u upotrebi do danas. Obje fotografije su iz zbirke pokojnog Ivana Mičetića, a objavljene su ljubaznošću njegova unuka Slobodana Margana





Na Hahliću (kaliću) nadomak planinarskog doma

lagovaonicom vezanom uz kuhinju, a na sjevernoj malom prizemnom sobom i zahodskim prostorom. U potkovlju su bile dvije sobe, od kojih je južna imala izlaz na balkon, a sjeverna prozorčić na zabatu. Sveukupno je u domu bilo petnaestak kreveta. Dom je sa sjeverne strane u sklopu prizemlja imao i dodatnu, uvijek otvorenou zimsku sobu s dva kreveta.

Od prve prijeratne kuće ostala je sačuvana mala zidana cisterna tik uz nju, od samo nekoliko kubika, koja je bila spojena s krovnim plohamama, ali je 1970. nešto poviše doma izgrađena dodatna, veća cisterna kapaciteta 15 kubnih metara, s betoniranom sabirnom površinom za vodu.

Od toga je vremena dom ostao gotovo nepromijenjen do sredine osamdesetih godina prošlog stoljeća te je uz redovite radove na održavanju korisno služio planinarima i svim dru-

gim posjetiteljima. Bio je cijele godine redovito otvoren vikendom, a budući da se dobar glas brzo širio među planinarima, samo je u prvih desetak godina poslije obnove u upisnoj knjizi zabilježeno više od 20.000 posjeta. U tome je razdoblju, prvih 13 godina, domar bio gospodin Felker, zatim se u kraćem vremenu izmijenilo nekoliko domara, dok naposljetku 1980. dom nije preuzeo Davor Šupak, koji je tu dužnost na osebujan način predano obavlja punih 26 godina, sve do 1. studenoga 2006.

### Novi vlasnik i upravitelj

Devedesetih godina prošlog stoljeća dom na Hahliću postao je predmetom neugodnoga formalno-pravnog spora između PD-a »Kamenjak« i novoustanovljene Općine Jelenje. Ona je na temelju pravomoćne presude 1998. postala vlasnikom doma te ga dala na upravljanje PD-u »Obruč«. Bez obzira na sve, dom je tijekom cijelog tog vremena bio redovito otvoren vikendom, najviše zahvaljujući neumornom domaru Davoru Šupku, koji je 2002. primio priznanje HPS-a kao »najbolji domar planinarskog objekta u Hrvatskoj«. Između ostaloga, to je priznanje domaćem domaru bilo dodatan motiv aktivnom vodstvu PD-a »Obruč« da uza svesrdnu finansijsku potporu Općine Jelenje u godinama što su slijedile pokrene opsežnu obnovu i dogradnju doma.

Odmah nakon velikoga šumskog požara u Potkilavcu u jesen 2004. prišlo se preventivnom proširenju postojećega kolovoza do Hahlića. Put je davno trasiran upravo radi omogućavanja pristupa vatrogasnim vozilima, što se na nesreću ubrzo pokazalo opravdanim. Na žalost, kako je to već kod nas uobičajeno, proširenje je napravljeno osobito grubo i neuredno, na brzinu i bez prijeko potrebnoga smislenog odnosa prema osjetljivom prirodnom okolišu i krajobrazu.

Radovi na domu započeli su u proljeće 2005., kada je napravljen temelj za dogradnju na sjevernoj strani te zamijenjena drvena građevinska stolarija i obnovljeno južno pročelje s balkonom. U jesen 2006. dovršena je prigradnja na sjeveru – taj je dio prekriven novim zelenim prefabriciranim limom, dom je izvana bio ožukan, a iznutra je bila postavljena lamperija i podovi.

## Najnoviji projekt obnove i uređenja

Početkom 2007., kada su radovi na obnovi dakle već bili poodmakli, na usput postavljeno pitanje što s postojećim, osamdesetih godina prošlog stoljeća neskladno prizidanim ulaznim preprostorom i upitnom krovnom konstrukcijom iz 1968., ponudili smo odgovor u vidu potpuno novog projekta. Unatoč velikim projektantskim ograničenjima s obzirom na specifičnost prilika u kojima smo se našli, predloženi projekt je prihvaćen s neskrivenim odobravanjem načelnika općine, članova planinarskog društva i stručne javnosti.

Izdizanjem središnjeg dijela krova u odnosu na postojeći krov i njegovim protezanjem na zapad niz padinu, izvan postojećega tlocrta kuće, natkriven je ulazni preprostor i ustro dobiven i prostor za razmjerno prostrane i prozračne sanitarije »izvan kuće«. Kuća je dobila novu dimenziju – potpuno je nestao nezanimljiv objekt dobiven pukim produžavanjem postojećega na sjever, a južno je pročelje sačuvano kao zaštitni znak i simbol stare kuće. Središnji prostori u zgradbi dobili su izdizanjem dijela krova velik otvor prema istoku u razini potkrovla i veću visinu, čime je omogućeno smještanje normalno dimenzioniranog stubišta za kat. Time je stubište postalo ugodnije i sigurnije za uporabu, tim više što je udvostručen i broj postelja na katu, no svakako vrijedi istaknuti kako je postojeće tamno i strmo stubište, smješteno u sredini zgrade, tako pretvoreno u atraktivan ulazni prostor. U prizemlju se taj prostor otvara i u poprečnom smjeru novim širokim otvorima

prema lijevom i desnom boravku, koji su tako i vizualno povezani. Novi tlocrtni raspored prizemlja diktiralo je zatečeno stanje, ali i planirana mogućnost djelomičnoga korištenja kako kuhinje, tako i prostora boravka s obzirom na znatne oscilacije u broju posjetitelja tijekom godine. Uza sve to, dom je zadрžao okvire moga planinarskog objekta s ukupno 30 ležajeva i četrdesetak sjedećih mjesta, a po uzoru na stari dom i vrlo dobru praksu – u sklopu prizemlja zadržana je uvjek otvorena zimska soba, dostupna izvana.

Uza samu kuću na sjeveroistoku u teren poluukopani drvarnica, spremište i prostor za agregat, a na jugoistoku nova velika cisterna za vodu.

Radovi prema našem projektu započeli su u lipnju 2008., uz neopisive probleme. Doslovno nepismene izvođače radova, koje je angažirala tvrtka Slavina d.o.o. iz Rijeke kao nositelj ugovora, trebalo je prije svega naučiti brojevima. O svemu možda najslikovitije govori činjenica da je prilikom prvog posjeta gradilištu radi projektantskog nadzora zatečeno gotovo nevjerojatno stanje: ni jedna mjera (dužina, širina, visina) niti jednoga izvedenog zida ili podlage nije bila u skladu s projektom. Prozori se pojavljuju po slobodnom nahodenju zidara posvuda na obodnim zidovima, vrata su zazidana, stupovi zamijenjeni zidom, podovi betonirani previsoko i niti približno po kotama u projektu.

Ovakvo stanje zahtjevalo je naročito zauzimanje s naše strane zbog nespremnosti naruči-

### JUŽNO PROČELJE



telja na raskidanje ugovora utemeljenog na javnom natječaju. Nismo skrivali razočaranje, upozoravajući sve sudionike da sve treba krenuti ispočetka jer praktično nema elementa koji je na mjestu i koji bi se mogao prihvati. Sve smo počeli iznova i na kraju je ipak s velikim teškoćama nekako zaključeno prvo razdoblje grubih zidarskih radova.

Stanje se iz temelja popravilo kad je u jesen prošle godine na javnom natječaju za dovršetak radova posao dobila tvrtka Dobra gradnja d.o.o. iz Škrljeva, koju je vodio savjesni Darinko Arapinac. Iako je zima bila pred vratima i jesen iznimno kišovita, g. Arapinac je sa svojim kooperantima, uz pohvalnu suradnju s arhitektom, uspio izraditi veliku novu cisternu za vodu uza zgradu, novu krovnu konstrukciju i zgradu prekriti novim pokrovom kako bi zaštićena prezimila.

Već u veljači 2009. radovi su nastavljeni – dolaze vodoinstalateri, električari, stolari... Unatoč vrlo zahtjevnim uvjetima posao je dobro napredovao i opsežni radovi postaju svakim danom sve bliže dovršetku. Postavljene su nove pločice, ožbukani su i oličeni zidovi, postavljeni

drveni podovi, obloge, izolacije. Izrađena su i ugrađena unutarnja i ulazna vrata, drvene stube, spušteni stropovi. Izvedeni su potpuno nova električna instalacija, razvod vode i kanalizacija. U sanitarijama i kuhinji u podu su ugrađeni grijaci, da bi se spriječilo smrzavanje, ugrađeni su posebni pročistači za kišnicu i crpka za vodu, posebno su projektirana i izrađena unikatna rasvjetna tijela sa štednim žaruljama. Rezultat dobre suradnje projektanta i izvođača ovaj put nije izostao, unatoč određenoj napetosti u odnosu s predstavnikom naručitelja. Opsežan i zbog udaljene lokacije iznimno zahtjevan posao obnove planinarskog doma stajao je Općinu Jelenje više od 800.000 kuna, a iz proračuna Primorsko-goranske županije izdvojeno je dodatnih 350.000 kuna.

Za vrijeme trajanja radova, zbog njihova opsega i sigurnosti, dom na Hahliću bio je затvoren za posjetitelje. Nakon jednogodišnje stanke, članovi PD-a »Obruč« 18. su srpnja 2009. prigodom zakuskom obilježili dovršetak radova i ponovno otvaranje doma, dok je službeno otvorenje, kao što su izvještavali mediji, bilo u četvrtak 30. srpnja 2009. uz nazočnost



Stubište u prizemlju nakon obnove



Prostor na katu nakon obnove



Obnovljeni planinarski dom »Hahlić« i članovi PD-a »Obruč«

župana Primorsko-goranske županije, načelnika Općine Jelenje, predstavnika HPS-a i brojnih planinara.

Unatoč otvorenju, svemu navedenom i napravljenom, ostalo je na Hahliću, u planinarskom domu i oko njega, još razmjerno mnogo posla. Nedostaje unutarnja i vanjska oprema za koju je izrađen projekt. Na izvedbu čeka drugi dio elektrifikacije, koji uključuje dobavu i stavljanje u pogon male vjetroelektrane i elektro-naponskih solarnih modula s akumulatorskom stanicom. Nedostaje ono što je možda i najvažnije za planinarski dom – temeljito čišćenje i uređenje okoliša, podzidavanje terase, prilazne

stube... Svakako treba urediti i rekonstruirati i obližnje kaliće (minijaturne lokve) i taj dio kulturne i graditeljske baštine zaštiti od propadanja. Na kraju, valjalo bi uložiti napor i određena sredstva da se razbacani materijal i neuredno izrovana trasa prilaznog puta, odnosno staroga kolovoza, u cijeloj svojoj dužini smisleno uredi i sanira. Njegovo korištenje moralo bi biti krajnje ograničeno, a sam put moralo bi se zaista pretvoriti u planinski kolovoz, kao što je to nekad bio - zanimljiv krajobrazni element. Već sada to dugujemo naraštajima koji su nam ostavili baštinu i onima koji će doći poslije nas.



## DANI HRVATSKIH PLANINARA 2010.

Planinarsko društvo »Obruč« ove će godine 29. i 30. svibnja u domu na Hahliću biti domaćin Dana hrvatskih planinara. Vjerujemo da će do tada dom biti potpuno dovršen i njegov okoliš besprijekorno ureden. Bit će to lijepa prigoda za druženje s planinarama svih naraštaja i za posebnu zahvalu svima koji su pridonijeli izgradnji, održavanju i trajanju doma na Hahliću u njegovoj dugo i zanimljivoj prošlosti. Dodite! Dobrodošli na Hahlić!

# Alpski kozorog

Diana Blašković i Borko Zugan, Buzet

**P**laninareći Triglavskim nacionalnim parkom mnogi su planinari imali priliku sresti se s prelijepim stanovnicima toga dijela Slovenije – alpskim kozorozima. Taj brzonogi sisavac (lat. *Capra ibex*) koji nastanjuje visoka gorja bio je tijekom 17. stoljeća potpuno istrijebljen, no danas ga se opet može susresti u Julijskim i Kamniškim Alpama te u Karavankama.

Poznato je da je za potrebe svojeg imanja u Karavankama ponad Tržiča barun Julij Born u razdoblju od 1890. do 1896. dospjel dvadeset jedinki. Nakon toga slijedilo je još nekoliko naseljavanja. Tako su 1953. u Kamniškoj Bistrici naseljene tri jedinke, a od 1961. do 1965. na području Brane četiri jedinke. Svi su kozorozni bili dopremljeni iz Švicarske. U slovenski dio Julijskih Alpa kozorozni su prvi put nakon istrijebljenja doseljeni 1975., i to iz susjedne Italije u dolinu Zadnjicu. Te je godine i Lovačko društvo Bovec u svoje lovište dopremilo nekoliko jedinki, iz područja Gran Paradisa. U ovome se trenutku računa da u Sloveniji ima oko 300 kozoroga, ali njihov broj na žalost opada.

Prije nego što vam otkrijemo gdje se još uvijek može uživati u njihovoј spokojnoj igri, potrebno je razjasniti vrlo čestu zabludu o kozorozima. Kao što mu ime kaže, kozorog je prepoznatljiv po neproporcionalno velikim, unatrag u luk savijenim rogovima. Lako ga je razlikovati od druge ugrožene vrste papkara – divokoza (slov. gams, lat. *Rupicapra rupicapra*) s kojima dijeli stanište. Divokoze prepoznajemo po elegantnijoj figuri, malim rogovima, poput kojzih, i crnoj crti na leđima.

Imali smo već nekoliko puta priliku vidjeti kozoroge u prirodi. Opisat ćemo svoj posljednji izlet u Julijske Alpe, koji će nam dugo ostati u prekrasnom sjećanju.



Alpski ljestvici

Automobil smo ostavili na parkiralištu u dolini Vrata, nadomak Aljaževa doma. Odатле prema Boškom Gamsovcu (2392 m) vode dvije staze: jedna preko prijevoja Luknje, a druga preko Sovatne. Obje staze iziskuju nešto manje od pet sati uspona. Odabiremo stazu preko Sovatne kako bismo se vratili onom preko Luknje i tako izlet uobičili u prelijepu kružnu avanturu.

Krećemo širokom turističkom stazom koja vodi do spomenika poginulim partizanima (u obliku velikoga alpinističkoga klina), a nastavljamo uskom stazicom kroz bukovu šumicu u kojoj su stabla polegnuta uslijed lavina. Na visini od 1300 metara nailazimo na izvor uz koji se kratko odmaramo budući da je uspon do tog mesta prilično naporan.

Nakon desetak minuta ugodnijeg dijela staze stižemo na raskrije, gdje odabiremo desni odvojak. Staza je prilično zahtjevna i svakim korakom sve strmija. Vjetar jača i postaje sve hladnije. Nakon pedesetak minuta naporna

uspona stižemo na visoravan prošaranu ostacima pastirske kućice i graničnih oznaka iz razdoblja između dva svjetska rata (dijelovi žičane ograde). Upravo smo se na tome mjestu prvi put susreli s dvije skupine kozoroga. Očarani njima, zaustavili smo se te ih u tišini, koju smo teškom mukom održavali, dugo promatrali. Posve nesputani, bez imalo straha od ljudi, započeli su svoju igru. Na naše oduševljenje, nesmetano su skakutali i udarali se rogovima kao da mi i ne postojimo!

Prepuni dojmova nastavljamo prema Dovškim vratcima, gdje se račvaju putovi – desno prema Stenaru (1:30 h), lijevo prema Bovškom Gamsovcu (45 min), a ravno prema Pogačnikovu domu (30 min). Lijevo, uskom stazicom koja se ubrzo počinje verati sjevernom stranom, uz stijene Bovškoga Gamsovca prolazimo uz sajle i spomen-ploče poginulim planinarima. Za manje od pola sata stižemo do samoga vrha Bovškoga Gamsovca. Vidik je prelijep. Pogled na Sjevernu triglavsku stijenu, Stenar, Razor, Jalovec i sve veće vrhove u blizini nadoknadio nam je energiju utrošenu prilikom uspona. Zaista je teško riječima dočarati doživljenu ljepotu.

Budući da smo se isti dan morali vratiti u Rijeku, nismo imali previše vremena za promatranje pa smo krenuli prema prijevoju Luknji.

Spuštanje je bilo vrlo naporno za koljena. Duž spusta nas je pratila veličanstvena slika Sjeverne triglavске stijene. Ostavila nas je bez riječi!

Ispod 1800 metara nadmorske visine vegetacija postaje sve bujnija. Nailazimo na još jednu skupinu odraslih kozoroga. Iako su nas vidjeli, nisu se na nas obazirali. Bili smo očarani tim prizorom! Ovaj put pred nama više nisu bili mali zaigrani kozorozi, već starije jedinke, teške i do 50 kg, s rogovima dugim i po jedan metar. Iako su se činili posve bezopasnima, uz dužno strahopoštovanje zaobišli smo ih u širokom luku.

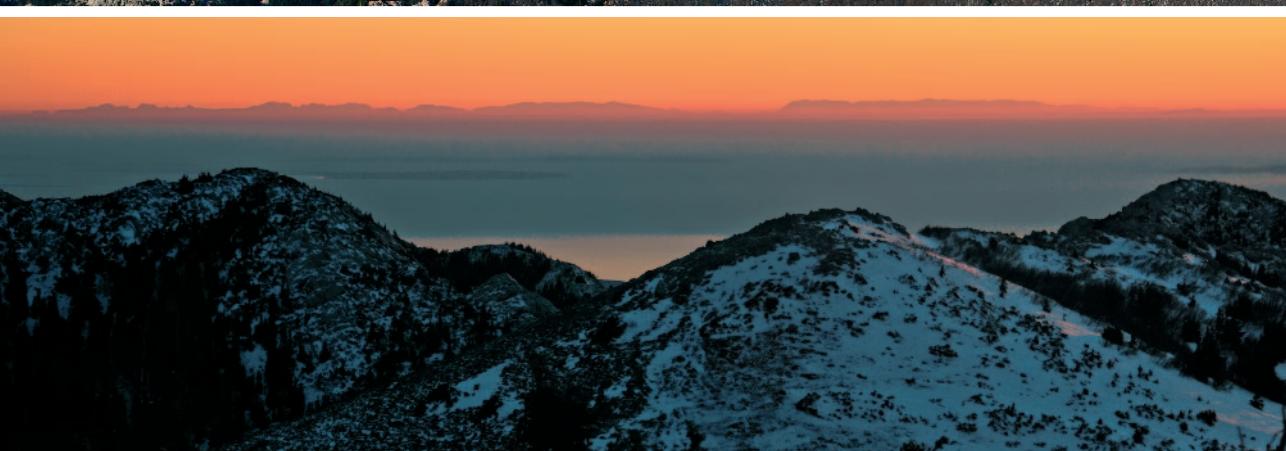
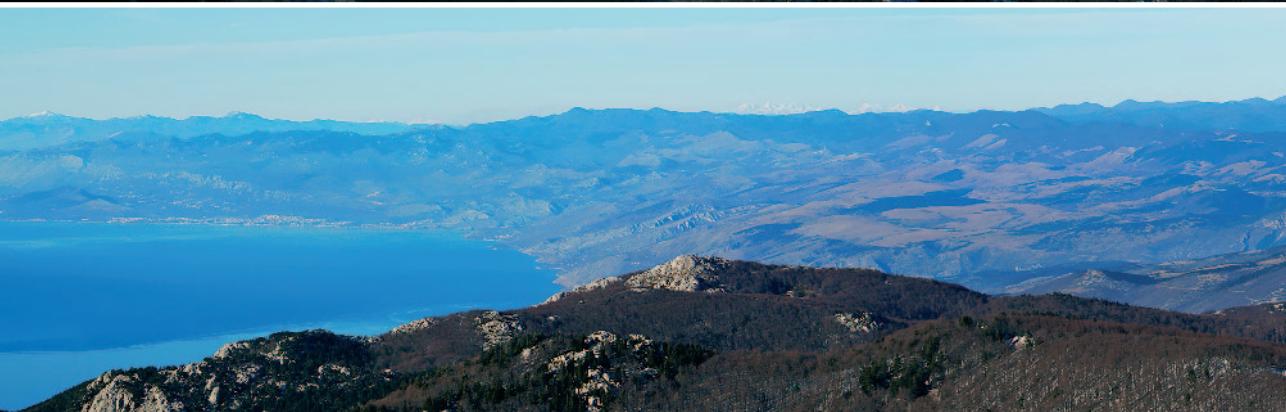
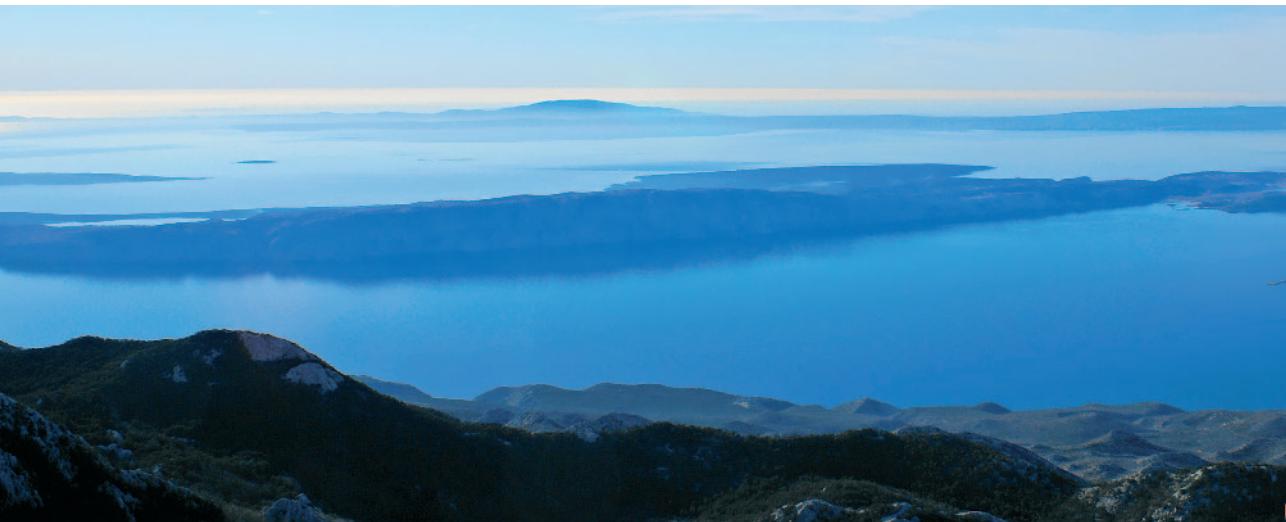
Čekaju nas još dva sata žustroga hoda do Aljaževa doma. Spustom po kršljivoj padini, na kojoj možete naići i na poneki kostur nastradalog kozoroga, ubrzo stižemo do bivka kojime upravlja PD »Mojstrana«. Na ovome mjestu možete birati hoćete li se vratiti istom stazom (kroz šumarak polegnutih bukv) ili puteljkom koji vas vodi uz kristalno plavu Triglavsku Bistrigu. Odabrali smo potonju inaćicu i – isplatali se! Susrećemo se s kravicama i teladi što pasu uz put, a s desne strane, iznad nas, impresionira nas veličanstvena Sjeverna triglavска stijena. Nakon sat i pol brzoga hoda položitom stazicom stižemo do Aljaževa doma na topli čaj i izvrsnu pitu od jabuka. I ovaj se put, ali samo nakratko, oprštamo od planina. Susrete s kozorozima pamtit ćeemo zauvijek!



# Lutrijski zgoditak

Vidik s Velebita kakav se ne zaboravlja

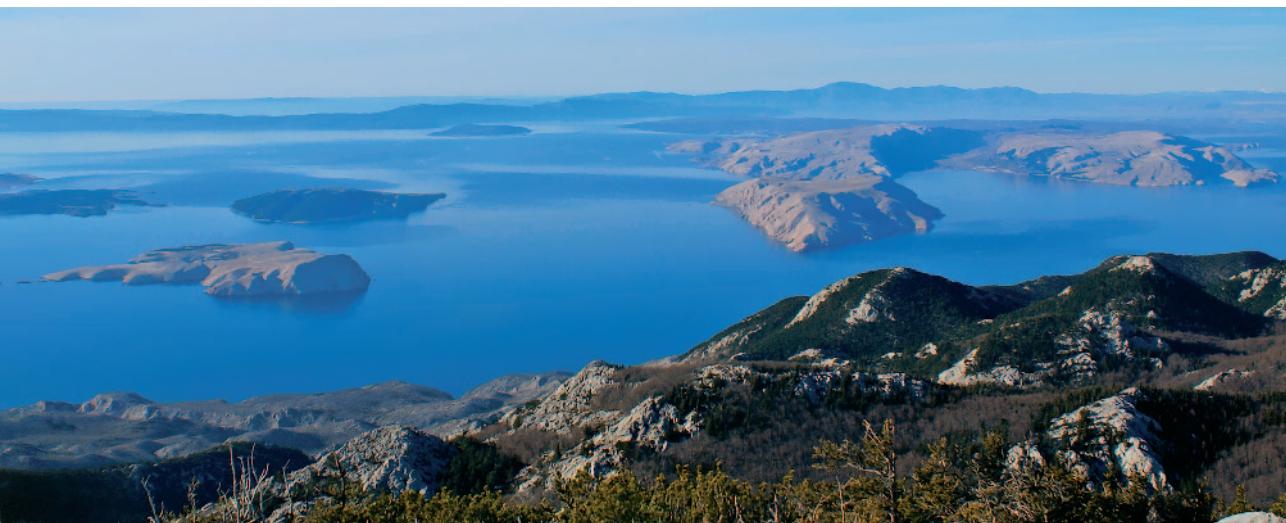
**Franjo Novosel, Jastrebarsko**



Neki godinama igraju loto i ne dobiju ništa ili osvoje malo, a tek rijetki osvoje poneki milijunčić. No, ako bogatstvo ne gledamo kroz novac i stvari, onda je glavni zgoditak popeti se na neki poseban vrh i doživjeti prizor za pamćenje.

Moram priznati da nisam vjerovao da će mi se takav lutrijski zgoditak ikada ostvariti. Neki su čak i u ovom časopisu dokazivali da se zbog zakrivljenosti Zemlje s Velebita nikako ne mogu vidjeti vrhovi Apenina, no kad se pri zalazu sunca 26. siječnja 2008. u

pet sati popodne očistio vidik preko Jadrana, nas nekolicina sretnika s Vučjaka je ugledala upravo to. Još uvijek pouzdano ne znam što se sve vidi na priloženoj slici. Vjerojatno se na lijevoj strani fotografije vide Apenini u Abruzzima, s vrhovima Monte Amaro (2793 m), skupina Gran Sasso d'Italia s najvišim vrhom Corno Grande (2912 m), Monte Vettore (2478 m), a na sjeveru Umbrijski Apenini. Vidik je bio uistinu iznimjan pa su se na obzoru vidjeli čak i Dolomiti, Zillertalske, Julijske i Kamniške Alpe te Karavanke.



# Gutešin vrh

Hrvoje Zrnčić, Zagreb

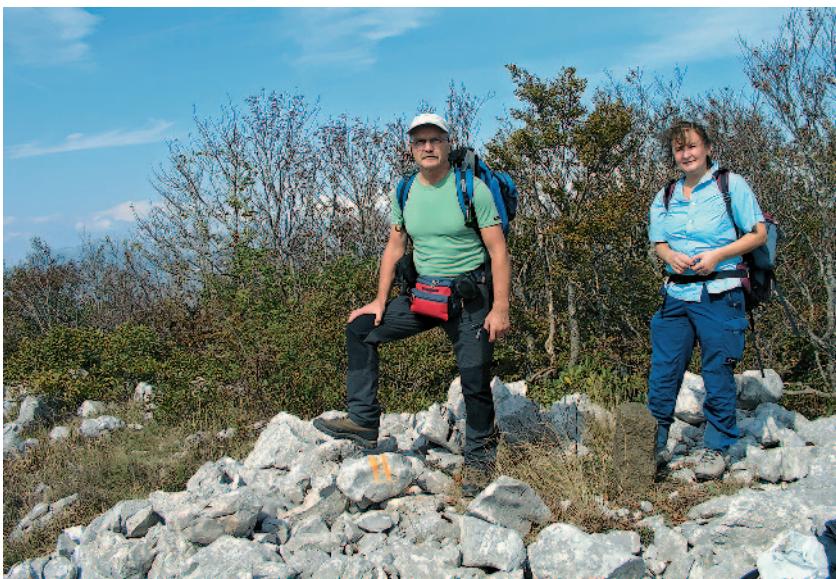
**O** Gutešinu vrhu (1416 m) na Ličkoj Plješivici nisam uspio pronaći ikakvih planinarskih zapisa. To je bio motiv više da posjetim taj vrh u slabije poznatom dijelu ove naše lijepe, ali planinarski nepravedno zanemarene planine. Usporedno s traženjem zapisa, skupio sam više zemljovida koji su mi pomogli vizualizirati mogućnosti najzanimljivijeg pristupa, počevši od najkraćega prema najduljem.

Na Gutešin vrh može se doći iz Bruvna sa zapada, iz Mazina sa sjevera, iz Brezovca Dobroselskog s istoka i s Gubavčeva polja s juga. Izbor je pao na prilaz iz Mazina. Kako ni do jednog mjesta iz kojeg bismo mogli započeti uspon na Gutešin vrh nema odgovarajućega javnog prijevoza, pa tako ni do Mazina, odlučio sam otići osobnim autom. Pridružili su mi se moja supruga Mirjana i Darko Grundler.

Do Mazina nije bilo poteškoća jer sam tamo već bio, i to više puta. Zahvaljujući tehnolo-

loškim dostignućima, točnije rečeno internetu i Google Earthu, ni u Mazinu nije bilo teško naći skretanje na sporednu makadamsku cestu koja vodi u masiv čiji je najviši vrh upravo Gutešin vrh. Kad se dolazi cestom iz smjera Zagreba, to se skretanje nalazi točno na kraju žičane ogradi koja opasuje neimenovani pogon drvne industrije. Skreće se desno na jug. Cestom se vozi uzbrdo do kamenoloma, gdje se naglo skreće desno serpentinom na daljnji uspon i postupno zalazi u šumu. Još jedan zavoj, ovaj put ulijevo, ali i posljednji do našeg odredišta.

Uskoro nailazimo na šumara koji nam reče da je ne tako davno probijena još jedna cesta ili, bolje rečeno, jedan krak ceste, i to pod sam Gutešin vrh. Od kraja ceste do Gutešina vrha treba nepunih pola sata hoda, reče nam ljudazni šumar Pero. To je bila potpuna novost jer taj krak ceste nije bio ucrtan ni na jednom javnom zemljovidu, a nije ga bilo ni na Google Earthu.

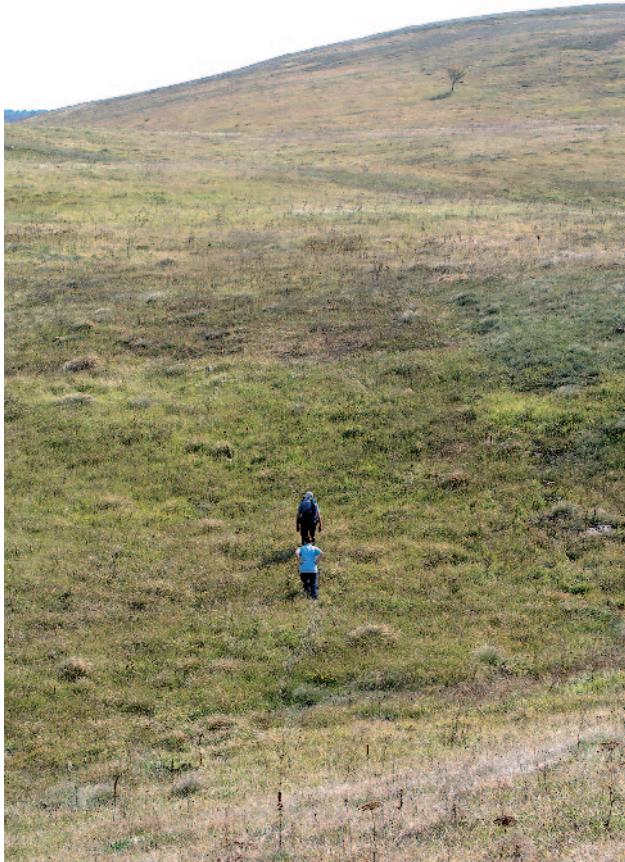


Na Gutešinu vrhu

Krećemo dalje, razgovarajući o tome što je pametnije napraviti: držati se plana i doći na Gutešin vrh obilazeći travnatim padinama južni dio masiva ili promijeniti plan zbog novih saznanja. Nismo prošli ni dvjestotinjak metara od susreta sa šumarom kad nam se na cesti, na nadmorskoj visini većoj od 1000 metara, ispriječio kamion s prikolicom u koji je radnik utovarivao drva. Budući da prednost ima onaj koji radi i koji je jači, preostalo nam je jedino čekati da se kamion nakrca drvima. Dok smo čekali, dogovorili smo se da ipak odemo na Gutešin vrh najnovijom i najkraćom varijantom, pa ćemo na vrhu odlučiti kamo i kuda dalje.

Nismo se nadali da je u toj divljini tako živo, a kad smo se u nastavku puta mimošli s još jednim kamionom, pa kombijem, a nakon toga i osobnim automobilom, čudenju nije bilo kraja. Da ne zaboravim, na prvom križanju treba skrenuti desno jer skretanje lijevo vodi u Brezovac Dobroselski. Na drugom križanju skrenuli smo opet desno, pod Gutešin vrh, a put koji nastavlja ravno vodi na travom bogate livade južnih padina masiva s Gutešinim vrhom.

Na kraju ceste orijentiramo se uz pomoć zemljovida i kompasa te zaključujemo da je Gutešin vrh točno jugozapadno od našeg stajališta. Naprtnjače na ramena i ravno kroz šumu



Uspon uz beskonačnu travnatu padinu Gutešina vrha

## O Gutešinu vrhu (1416 m) na Ličkoj Plješivici nisam uspio pronaći ikakvih planinarskih zapisa. Na Gutešin vrh može se doći iz Bruvna sa zapada, iz Mazina sa sjevera, iz Brezovca Dobroselskog s istoka i s Gubavčevog polja s juga

na jugozapad, najprije jednom kratkom šumskom vlastkom, a onda potpunim bespućem ravno na vrh, držeći se stalno već određenog azimuta. Sreća je bila što put nije zarastao u grmlje, niti je ispresijecan stijenama, pa napredovanje ovisi samo o strmini koja i nije tako bezazlena, što smo utvrdili na silasku. Usto nas je služilo i vrijeme, ni hladno ni toplo, ni vjetrovito ni bez vjetra, ni sunčano ni oblačno, ukratko idealno za hodanje. Dodajmo samo to da do pod sam vrh zapažamo šumarske oznake na stablima koja će se uskoro posjeći.

Stigli smo na vrh i ustanovili da je šumar Pero imao pravo jer nam je za uspon uistinu trebalo nepunih pola sata, i to laganim tempom bez i najmanje žurbe. Na vrhu nismo iskazali uobičajeno veselje jer je vrh poluzarastao u šumu. Kroz grane se naziru i Kremen i bosanske planine i Dinara i Velebit, a i Trovrh je tamo, što zaključujemo unatoč granama, ali i izmaglici koja je vladala. Nismo sigurni bismo li i toliko vidjeli da jesen nije pomogla, odnosno da sa zakržljalih bukava koje okružuju vrh nije otpao dio lišća. Osjećamo se uskraćenima



Velike gnojištarke

za čiste i široke vidike koje Gutešin vrh teorijiski ima.

Na povratku do auta shvatili smo da je mnogo teže naći put prema dolje, doduše samo teže, ali ne i nemoguće. Ipak, bez ikakva lutanja stigosmo do auta, a zatim autom do prvoga križanja pred nama. Tu skrećemo desno na jug prema travnatim padinama masiva, gdje namje-

ravamo uživati u slobodi tijela koje nam te nepregledne padine u pravilu pružaju. Time bismo obišli i dio puta koji je bio prvobitno planiran.

No, stvarnost je obično nešto drukčija od planova. Na sreću, ovaj je put bilo mnogo ljepše no što smo očekivali. Nekoliko smo predivnih sati proveli hodajući bogatim livadama, uživajući u podarenom osjećaju beskraja i slobode. Od cvijeta pod našim nogama do dalekog obzora prostiru se livade i travnate padine. Tu je i poneki šumarak ili osamljeno stablo.

Treba doživjeti planinske livade i padine na kojima trava postupno poprima zlatne nijanse. Tada vam se i poneki zakašnjeli cvijet čaškastog srčanika ili vunastog osjaka čini dojmljivijim uresom nego u doba cvatnje. Dojam dopunjaju divlje jabuke prepune žutih plodova i njihove susjede jarebice s bezbrojnim sitnim, ali zato izrazito crvenim plodovima. Doživljaj dodatno dopunjuje prožetost krajolika prepoznatljivom, pomalo nestvarnom svjetlosti rane jeseni.



Čaškasti srčanik skriven u travi

# Po Požeškoj gori

**Nada Banović, Požega**

Požeška gora jedna je od pet gora koje okružuju »Valis aureu«, zlatnu dolinu, i moj rodni grad – Požegu. Požega velikim dijelom počiva na obroncima Požeške gore i s njenih se brdskih ulica do bila dolazi za samo petnaestak minuta. Djetinjstvo sam provela, svoje prve planinarske korake napravila i snalaženje u prirodi naučila na bili Sokolovca, penjući se po drveću, uživajući u plodovima prirode, smisljavajući planinarske uspone i silaske na sve moguće načine, najčešće u voćnjacima u kojima je bilo prvih trešnja i kestenicima u kojima je bilo najljepše ujesen. Zimi smo se tu sanjkali i skijali sve dok se nogavice hlača ne bi posve smrzle i upalila svjetla grada, kao posljednje upozorenje da treba poći kući.

Pogled na Požegu sa Sokolovca jedinstven je. Brdo je tik iznad gradskoga središta, a ništa

ne zaklanja vidik. Tako s prekrasnoga požeškog baroknog Trga Sv. Trojstva za deset minuta stižete na Kalvariju i malo dalje do Lukina zvona (postavljenog u čast fra Luki Ibrišimoviću - Sokolu, hrabrom franjevcu koji je davne 1688. Požegu oslobođio od Osmanlija), odakle je već prekrasan vidik na grad i Požešku kotlinu. Slijedi Domovinski križ na Sokolovcu, odakle je pogled još širi i ljepši, pa dalje bílom na zapad na Veliku Kobilu (432 m) i Vrhovački grad (437 m). I Požežanin koji nije planinar često će nedjeljom proći ovim putom i uvijek se zadovoljan vratiti kući.

No, naš Slavonski planinarski put, naša najstarija planinarska obilaznica, čijih smo 50 godina postojanja proslavili na Dan planina 2007. na »Vražjem mlinu« (Zvečev) na Papuku, vodi nas Požeškom gorom od sela Baćin



ALAN ČAPLAR

Maksimov hrast

Dola (Općina Cernik - Nova Gradiška), do sela Drenovca (Grad Pleternica). U Baćin Dolu se SPP spušta sa Psunja i ulazi u Požešku goru.

Od crkvice u selu krene se na jug i za sat i pol lagana hoda stiže do srednjovjekovne kule Gračanice (402 m), koju treba svakako posjetiti jer je lijepa i razmjerno dobro sačuvana. Zatim treba nastaviti pola sata šumskom cestom, pa desno na proplanak, gdje je šuma posve posjećena, i pogled uputiti prema Papuku i zapadno prema Psunj, koji se odatle dobro vide. Put dalje vodi Babjom gorom, najprije lagano nizbrdo i opet kroz područje sječe, a zatim stalnim usponom kroz šumu do vrha Kapavca (618 m), koji je i najviši vrh Požeške gore i Brodsko-posavske županije. Tu je ona visoka slavonska šuma iz koje nema vidika, ali ljeti ima prekrasne hladovine i mira. Na geodetskom stupu su oznaka vrha i visine i kutija sa žigom.

SPP nas s Kapavca vodi 300 m nizbrdo niz brdo Kačperovac do potoka Pokotine, odnosno do područja koje domaći zovu Piljana, a koje je i raskrije šumskih putova. Tu završava Babja gora. Odatle se može krenuti prema istoku, pa između Kutnjače i Šljukavca, bez mnogo uspona za jedan sat stići do Dolačkoga grada (307 m), lijepe srednjovjekovne utvrde iznad sela

Dolca. No, SPP nas sada, nastavljajući prema jugoistoku, vodi 300 m strmo uzbrdo do Maksićeva hrasta (615 m).

Kada stignete na Maksimov hrast (s Kapavca 300 m dolje, pa od Piljane 300 m gore), odmor je zaslужen. Tu je stari geodetski stup sa svim planinarskim rekvizitima i obilježjima, ali i neminovni repetitor koji nagrduje gotovo svaku planinu. I dok se planinarske noge odmaraju, a misli lutaju negdje vremenima ovdajnjega hajduka Maksima Bojančića, po kome je vrh i dobio ime, pozornost ipak privlače planinska obilježja koja govore kamo se sve odavde možemo zaputiti i koliko za to treba vremena. Stotinjak metara niže desno jesu lovačko sklonište i izvor, koji mogu jako dobro doći ako je u planu kružni obilazak.

Iako se za sat i četvrt može južno do sela Vladisova i sela Starci – Petrovo Selo, SPP nas vodi na istok do Kamena (600 m), odakle put lijevo silazi do šumarske kuće Kuzma (dobila je ime po kapelici sv. Kuzme koja je nekada davno tu stajala) i dolje u selo Brestovac, mi ćemo dalje na istok Kapetanovom kosom i Jastrebecem do ceste koja spaja sela Gradske Vrhovce i Škrabutnik pa do Crkvenih Vrhovaca, sela desetak kilometara južno od Požege na cesti Požege – Nova Kapela.



Kod ostataka Vrhovačkoga grada



Pejzaž Požeške gore kod Vasinih Laza

Planinar koji ide SPP-om po Požeškoj gori svakako se treba uspeti i na Vrhovački grad (437 m), kamene ostatke srednjovjekovne gradine 2 km iznad Gradskih Vrhovaca. Pristup gradini iz Požege najbliži je sa Sokolovca, samo jedan sat. Od Crkvenih Vrhovaca dalje blag je uspon do male zaravni uz cestu zvane Šabanov orah (351 m). Šabana više nema, a nema ni oraha, ali naziv je ostao i mi idemo dalje do sela Laze Prnjavor.

Idući odatle ravno, na istok, došli bismo za dva sata u Pleternicu, no mi ćemo SPP-om južno pored bunara Antunovca u selo Laze Prnjavor. Po izlasku iz sela, u šumi, slijedi raskriće planinarskih putova, odakle je lijevo put za pleterničko izletište Klašnice, a nedugo затim, s novoga križanja, za vidikovac na brdu Klikunu (263 m), s kojega se izvrsno vidi Dilj, no mi SPP-om slijedimo put koji vodi na Jegerovu livadu. Sada put vodi jugozapadno, niz-brdo kroz prosjeku dvadesetak minuta do Jegerove livade, uske livade uz potočić, desno od šumarske kuće. Mjesto kao stvoreno za užitak u miru prirode.

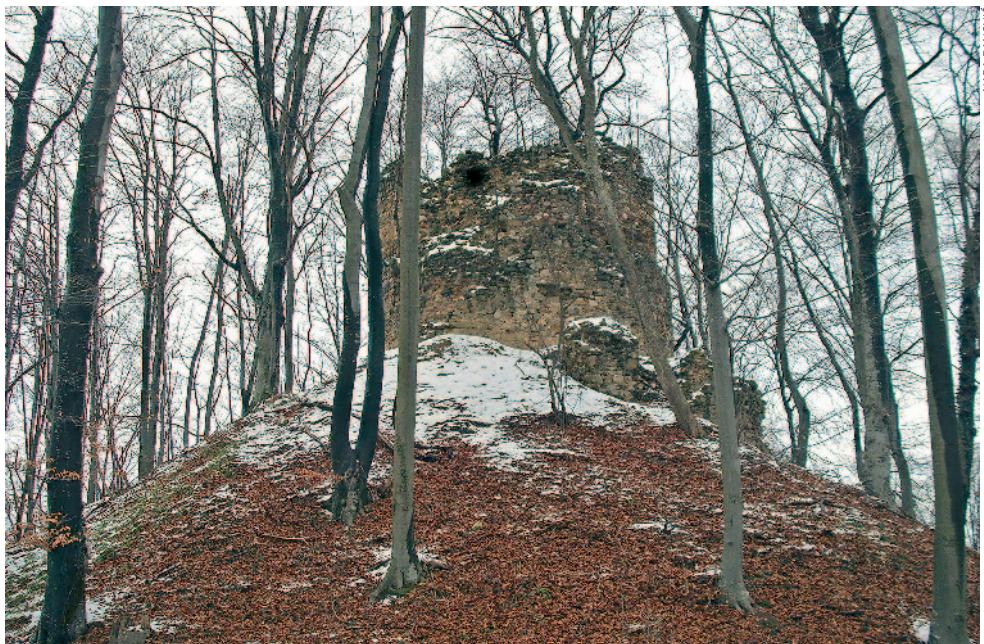
Dalje idemo južno preko potoka u šumu do izlaska na cestu koja vodi iz sela Pavlovaca u staro slavonsko selo Komoricu, a iz njega u Ratkovicu, selo u kojem je željeznička stanica. Preko puta je stara zgrada rudnika smeđeg ugljena u Ratkovici, koja je odavno napuštena i koja nas samo podsjeća da je to nekada, u ne tako dalekoj povijesti, bilo rudarsko selo. SPP ovde napušta Požešku goru i samo nas još

kratko, preko polja, vodi do sela Drenovca, gdje počinje Dilj gora.

Oprečna su mišljenja na koji način istinski doživljavamo planinu – hodajući njenim zacrtanim obilaznicama ili bez žurbe i polagano, uživajući u pojedinim njenim dijelovima. Možda će većina planinara izabrati obilaznicu, jer tada imaćete planinu i lijepu i surovu, tada treba u određeno vrijeme stići do kakvog-takvog prenosišta,



Stara drvena razgledna piramida na Klikunu



NADA BANOVIĆ

skuhati nešto za jelo nakon 25 – 30 km hoda, oprati se barem malo, ako imаш vode. Neki misle da bez 25 kilograma na leđima nema po-hoda u planinu i da su sve ostalo šetnjice, no nije tako. Slavonski planinarski put traje osam dana hoda i planinari koji ga ishodaju kružno, bez prekida, a takvih je mnogo, zavrjeđuju svaku pohvalu. No, takvi ne mogu uživati koliko ih volja. Ne možeš sjediti na vrhu i uživati u vidiku dokle hoćeš, sjediti unutar zidina srednjovjekovne gradine i zamišljati kako je tu bilo živjeti prije kojih pet stoljeća, vratiti se mislima u povijest, te se na koncu, što mi je najdraže, penjati i hodati mimo markacija, tamo gdje nije najkraće, ali je meni najljepše. Nisi sve obuhvatio ako se preko južnih, vinogradima obraslih obronaka brda Starca u Pleternici, gdje Požeška gora počinje, ili završava, nisi popeo na bílo, pa njime nastavio do Viškovačkoga grada, također srednjovjekovne gradine iznad sela Viškovaca, pa dalje do Vasinih i Čosinih Laza i dalje do Komušine na Veliki kamen, požeški vinogradarski raj, odakle se, kao i sa Sokolovca, pruža vidik na cijelu Zlatnu dolinu. Grehota je žuriti kad u proljeće oko kule Gračanice cvate obilje mirisnih đurdica, ili ljeti, kad je u gradu temperatura  $38^{\circ}\text{C}$  ne sjediti na Kapavcu u debelu hladu u flanelskoj košulji.

Ne žuri se s Velike Kobile kad su joj obronci puni prekrasnih vrganja, ni s Vrhovačkoga grada kad padaju zreli plodovi drijenka, a s livada ispod njega pogled puca na Jastrebac, zelen i suncem okupan.

Dok se društvo odmara i ispija kavu na Maksimovu hrastu, čekam tko će prvi reći kuda ćemo natrag. S pritajenim smiješkom očekujem najnoviju opciju jer dosad još nikad nije bila ista. Po protokolu se mora samo kad se vodi skupina, inače su mogućnosti nebrojene i to je posebna draž. Brazdili smo strminama, kanjonima potoka,obilazili na sve strane, imali vremena koliko smo htjeli. Zimi, kad je površina snijega zaleđena, znali smo ići najzahtjevnijim putom, uživati u drveću iskićenom snijegom i injem. Nema ljepšeg silaska s Maksimova hrasta od onoga prema selu Starcima. Put je blag, obrastao debelom mahovinom, najradije bih skinuo cipele i išao bos.

Razumno je zaključiti da planinu treba obići i nemarkiranom obilaznicom i po dijelovima, treba je i osjetiti i uživati u njoj na oba načina, jer ne možeš njome proći samo na jedan način i tada reći da je poznaješ. Za upoznavanje planine nema vremenskog ograničenja, uvijek pronalaziš nešto novo, nešto što prije nisi vidi, ni dotad osjetio.

# Veselje u tuzi

Prvi snijeg na Velebitu

**Ivan Hapač, Sveta Nedelja**

Posljednji su dani kada Velebit dopušta da bez muke uživamo u njegovoj ljepoti i dobroti. Dolazi doba godine koje je samo za hrabre ili, bolje reći, spremne, jer »starac« se zna opako poigrati s onima koji ne poštuju njegovu narav. Neki se još nisu ni osušili od posljednjega kupanja u njegovu podnožju, a već je isprobao novo ruho za ovu zimsku sezonom. Tek toliko da vidi kako mu stoji nova bijela kapa. Neki su bili zatečeni i zameteni, ali me Velebit kao dobar stari prijatelj samo podsjetio da je došlo vrijeme opreza i pojačanog poštivanja njegove osobnosti.

Boravak, ovaj poduzi, približio se kraju. Stvarao sam si viziju, a misli su me nosile prema jugu, ali samo zakratko, jer trebalo je prije odlaska posvršavati još neke stvari. Bura je napra-

vila svoje, a temperatura je bila više nego idealna da se nogama promasiraju leđa »starcu« Velebitu.

Od Kosice, mjesta ponad Mireva, na samoj granici sjevernog i srednjeg Velebita, krenuo sam Premužićevom stazom prema jugu. Mir koji ni vjetar ne narušava. Žuto-crvenom lišću koje pada s gotovo ogoljelog drveća treba čitava vječnost da dodirne zemlju. Prije samog dodira s tlom list se još jednom zaleluja i polako spusti, tako da ga ni nježni dječji dlan vjerojatno ne bi osjetio. Mirevo ili »Dolina« – kako ga zovu domaći koji su tu ostavili mladost – obasjan je podnevnim suncem, ali toliko blagim i ugodnim da koliko god se ono u posljednja dva tjedna trudilo, nije uspjelo do kraja »skinuti« Velebitu bijelo ruho.



IVAN HAPAC

Počelo je...



Jutro

Drveće, i ovako već uglavnom golo, ističe sada još jače svoje oblike što ih je vjetar isprepleo u njihovim granama. Stao sam i za svoje sjećanje »uhvatio« glavu »mladog srndača« kojem je još olistana grančica bila točno na mjestu prvogodskog roga.

Okrećem glavu na sve strane i pogledom gutam kontraste između plavog neba, još zelene trave i mora. Nakon lagane bure bio je to »čisti kič«. Te scene uvijek pokušavam pospremiti u memoriju i fotoaparat, ali kad ih gledam ili ih se poslije sjetim uvijek nedostaje snaga okoline, svježina zraka, miris prostranstava i moje uveliko prisutne emocije. Poslije i meni sve izgleda kao kič s razglednicom. Vjerojatno ste to i sami zamjetili nakon gledanja svojih, na slikama zapisanih oduševljenja.

Već prije Baričević doča ugledam svoju viziju uživo: greben Plišivice s vrhom Visibabom. Moj pogled odlazi u visine na vrhove gdje će se, za kratko vrijeme pri povratku naslađivati nekim vidicima ranog popodneva. Staza koja prolazi samim podnožjem Plišivice provlači se kroz šumovite komadiće Gornje Branjevine, a drveće je prepoznalo upozorenje »starca« i bilo je golo i spremno za svoj zimski san. Neko je od njih prihvatile ovaj predivan dio godine za svoj konačan oproštaj, ležeći preko staze

opuštenih golih grana, pruživši za svojega vijeka hladovinu nekom izmorenom Podgorcu ili planinaru prolazniku.

Kamene gromade i nešto manje kamenje stvarali su u sprezi sa suncem i sjenom, kao i šuma svojim granama, neke čudne likove, pa su neki od njih svojim oblicima činili primorske padine umjetničkom galerijom vječnosti.

I konačno, tamo gdje završava šesnaesti kilometar Premužičeve staze u Nacionalnom parku Sjeverni Velebit, krenuo sam se lagano uspinjati. Moje vizije i stvarnost počele su se približavati jedna drugoj. S morem iza leđa, pogleda uprtog prema gore, preko busena zelene guste trave, polako sam dosezao vrh grebena Plišivice. Nakon nekoliko trenutaka počeli su se nazirati vrhovi uvučenih grebena Cipaljskog vrha i Zečjaka, a koji trenutak poslije otvorila se cijela udubina Štokić dulibe, iako se sama duliba iz toga smjera ne može baš dobro vidjeti. Preda mnom se kočoperio sam vrh Visibabe.

Polagano se uspinjući između vjetrom izbrušenog kamenja i izmučene trave ubrzo sam stigao na vrh. Neću vam opisivati taj osjećaj, osjećaj postignutoga, koji ste sigurno negdje i sami upoznali, jer sada ustvari hodam po svojim vizijama zamišljenim u prijepodnevnom sanja-

renju. S jedne strane more i otoci, pa čak idaleke planine na kopnu i na otocima, kao Učka u Istri i Osorščica na Cresu, a s druge strane lanac vrhova - Zečjak, Cipaljski vrh, Borovačko bilo, Kurozeb – a tamo još dalje Orbazovac i Ograđenik. Između njih snena šuma, spremna za zimski san. Čarobno je i saznanje da na mojem putu prema natrag još moraju »pasti« dva veća i nekoliko manjih vrhova Plišvice. Ustvari, sada se treba, kao i na Premužičevoj stazi, samo prepustiti svim osjetilima i uživati.

Spuštajući se, uočio sam stazicu, ali stazicu nekih zvjerki koju su ovuda prolazeći vrlo umjerenog označile. Na sjeveru se vidi greben Alančića i tamo dalje karakterističan poluobrašten Seravski vrh. Tik ispred mene vidi se kamena ograda - suhozid koji je još za vrijeme Austro-Ugarske branio pristup ljudima i stoci radi očuvanja šume i divljači – Gornja Branjevina. Ni bure niti nevremena, ni snjegovi ni kiše nisu uspjeli porušiti majstorsko djelo ondašnjih umjetnika i graditelja u kamenu.

Silazim s Visibabe i zastajkujem svako malo kako bih ponovno uključio fotoaparat i pokušao dvostruko pospremiti doživljaj za neke oblačne dane, tmurne i po kiši i po emocijama, tamo negdje kraj Zagreba, među pitomim svetonedeljskim bregima. I upravo na tom mjestu spazim iznimno mjesto, udubljenje u kamenu, s travnatom gustom podlogom. Obučem vjetrovku, naslonim se na ruksak i... probudim se sat poslije.

Malo sam teže nakon toga shvatio gdje sam, ali sam sa smiješkom na licu i zadovoljan krenuo dalje onako obučen jer se sunce počelo gotovo naočigled pripremati za odlazak. Sjene su se izdužile, kamenje ima trostruku dužu sjenu od svoje visine. Moja sjena ide negdje tamo dolje u dolinu Mireva, a na travi se vidi samo do koljena. Čak i trava ima svoju sjenu, a vlati su joj posipane biserima sunčeva odsjaja. Počeo je lagan večernji vjetar, a dolina je počela navlačiti svoj tamni noćni ogrtač, što se može pratiti bez velikog npora.

Prešao sam Premužičevu stazu i nastavio hrptom Plišvice do samog vrha Buljme, gdje je i završetak grebena istoga naziva. Tamo dolje s Raba prelazi trajekt i izgleda kao kamen bačen prema Velebitu, samo što je sitan i polagan.

Sada pri silasku u već bezlisnoj šumi vidi i kuću »Alan«, vidi i novoobnovljene stanove i spuštam se polako niz padinu Buljme na alansku livadu. Moja je sjena stigla do kuće mnogo prije mene, još dok sam bio udaljen od nje tridesetak metara.

Sve se priprema za spavanje. Dani su kraći, drveće je spremno za snijeg i još samo razdražane ptice proljeću da spreme još nešto hrane kako bi što spremnije dočekale dane oskudice. Vrijeme je da krenem prema jednom od svoja dva doma, jer ovaj ovdje na Alanu svakako je jedan od njih. To što ponesem sa sobom čini me boljim prema svima i prema svakome, jer kakav bih tek bio da me moj stari prijatelj Velebit ponekad ne podrži, usmjeri i napuni snagom za neko bolje i zdravije sutra. Jesen je i sve je spremno za počinak, pa je vrijeme da spremim stvari i krenem prema moru, krivudavo kao suza s obraza. I ako rastanak može uopće biti takav, ovaj je bio dirljiv i prekrasan.

**WWW.IZFOTELJE.COM**

**WEB DUĆAN 0-24 SEDAM DANA U TJEDNU**  
WWW.IZFOTELJE.COM

**Ne gubite vrijeme od boravka u prirodi. Što vam treba naručujte u bilo koje vrijeme, u udobnosti vlastitog doma uz šalicu omiljenog napitka.**

**NOĆNI MONOKULARI DALEKOZORI**

**Više informacija na**  
**WWW.LAPIS-PLUS.HR ili**  
**WWW.IZFOTELJE.COM**

**LAPIS PLUS** **Veliki izbor**  
**WWW.LAPIS-PLUS.HR** odjeće, obuće, torbi,  
**TEL:01/4668-785** ruksaka, noževa, kompasa,  
dalekozora

**YUKON** **PRO-LUX** **FAST AIM** **SIMMONS** **Raco** **LP BlackBird**

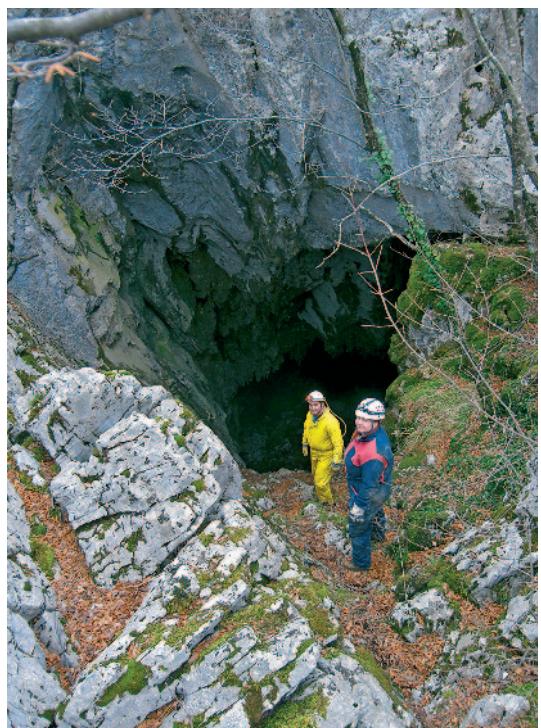
# Posjet jami Vodarici u NP-u Paklenica

**Vlado Božić, Zagreb**

**P**olaganje ispita za stjecanje planinarskog naziva speleolog, održano u planinarskom domu u Velikoj Paklenici 31. siječnja i 1. veljače 2009. godine, bilo je prilika i za posjet jami Vodarici. O toj jami, ustvari špilji s jamskim ulazom, opširno su pisali geolozi Josip Poljak 1935. i Srećko Božičević 1965., a povremeno su je spominjali i drugi autori. Svi su oni zabilježili da je špilja jako lijepa, što su pokušali dočarati riječima i ponekom slikom. To je kod mnogih znatiželjnika izazvalo želju da je i sami posjete, ali je uspjelo, na žalost, samo malobrojnim zaljubljenicima u podzemnu prirodu. Razlog je tome s jedne strane razmjerno teška pristupačnost špilje, a s druge strane mjestimično teška prohodnost same špilje.

Jama Vodarica nalazi se u Nacionalnom parku Paklenica, između klanaca Velike i Male Paklenice, na krševitu i šumovit u području zvanom Grabova dolina, oko 1000 metara jugoistočno od zaselka Jurline, na nadmorskoj visini od oko 700 metara.

Najpogodniji je pristup planinarskim putom od parkirališta u klancu Velike Paklenice, odakle treba, koristeći se planinarskom kartom NP-a Paklenica, krenuti uređenim putom prema Anića luci, a zatim se uspeti desno strmom, zavojitom, dobro označenom planinarskom stazom do zapuštenog zaselka Jurline. Iz tog je zaselka bila još davno uređena staza u smjeru

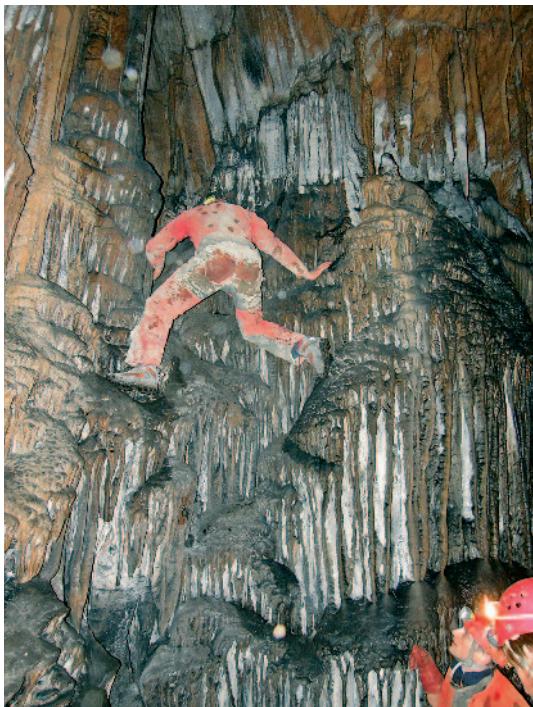


VLADO BOŽIĆ

Ulaz u jamu Vodaricu

jugoistoka do ulaza u špilju, ali je sada zarasla u šikaru i nije više prohodna. Snalažljivi nadzornici Parka pronašli su, međutim, lakši pristup špilji: iz Jurline treba krenuti označenom stazom najprije prema sjeveroistoku (oko 300 m),

**Jama Vodarica nalazi se u Nacionalnom parku Paklenica, između klanaca Velike i Male Paklenice, na krševitom i pošumljenom području zvanom Grabova dolina, oko 1000 metara jugoistočno od zaselka Jurline, na nadmorskoj visini od oko 700 m**



VLADO BOŽIĆ

Penjanje uza sigasti saljev

a potom nastaviti lijepom livadom Lekine njive (još oko 1 km) do mjesta gdje treba skrenuti udesno, u smjeru jugozapada, bez staze, u krševito, niskom šumom obraslo područje. Od livade do šipilje izravna je udaljenost oko 500 metara, ali je zbog krvudanja pristup ipak malo duži. Tu su nadzornici Parka prilaz do šipilje označili hrpicama kamenja.

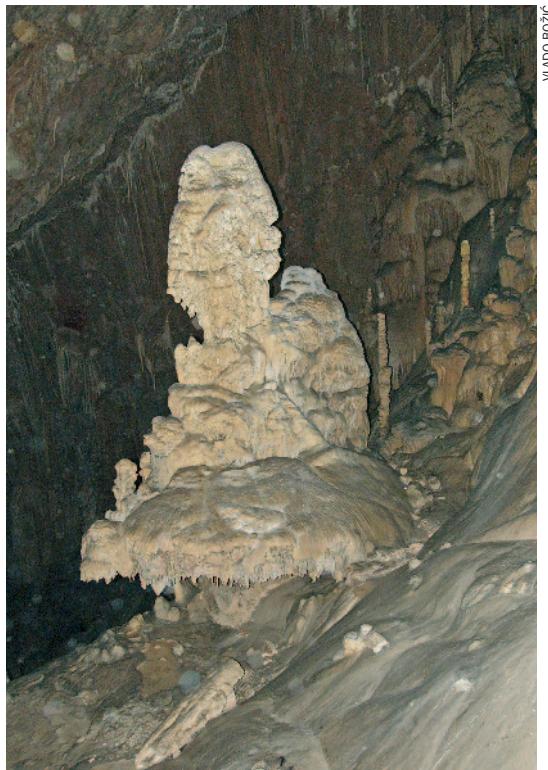
Jamski otvor šipilje, okrenut prema sjeveru, veličine  $5 \times 7$  m, nije sasvim okomit, ali je vrlo strm. Na najstrmijem su dijelu, u dužini od oko 4 metra, uklesani nogostupi, no unatoč tome silazak je vrlo opasan. Dalje se nastavlja strm sipar kojim se dolazi u veliku Ulaznu dvoranu, promjera tridesetak metara, visoku desetak metara, osvijetljenu dnevnim svjetлом.

Čim se uđe u tu dvoranu odmah se nameće misao da šipilju treba vidjeti više ljudi, odnosno da je treba prilagoditi za češće posjete. Trebalo bi uređiti stazu od Lekine njive do šipilje, a na strmom ulaznom dijelu ili uklesati veće nogostupe ili zabititi klinove kao nogostupe i postaviti rukohvat (sajlu) dugu 6 – 7 metara.

Iz Ulazne dvorane prema zapadu silazi se u veliku dvoranu veličine oko  $65 \times 40$  m, s dva

jezera, Crnim i Bijelim, s čistom i hladnom vodom. Po tlu ima velikoga kamenja otpalog sa stropa i pokrivenog sigastim prevlakama. Stijene i strop također su pokriveni sigastim tvorbama. Sige su crno-bijele boje. Crna boja potječe od minerala pelagozita, odnosno od magnetita iz dolomičnog vapnenca u nadsloju šipilje. Žućkaste i smede boje ima samo mjestimično na sigama u bočnim stijenama. Pojedinačno svjetlo nije dovoljno da bi se vidjela prostranost dvorane, ali kad se osvijetli s više svjetla dobije se prava predodžba veličine i ljepote dvorane. Izvanredan je to doživljaj i teško ga je opisati. Osvijetliti dvoranu električnom rasvjетom bio je pravi užitak.

Krene li se iz Ulazne dvorane prema jugoistoku, ulazi se u kanal širok desetak metara, koji se postupno spušta i sužava. I u tom dijelu šipilje ima crno-bijelih siga, koje prekrivaju pod, strop i stijene kanala. Tu ima stalagmita, stalaktita i stupova visine 4 – 6 metara, između kojih se traži najlakši prolaz. Nakon stotinjak metara čini se da je šipilji kraj, no popne li se pet metara



VLADO BOŽIĆ

Neobični stalagmit

uz lijep sigast saljev, dolazi se do uskog prolaza među sigama i ulazi u nastavak špilje. Mladi i spretniji speleolozi mogu svladati taj saljev, ali bi radi drugih posjetitelja bilo dobro postaviti prijenosne krute aluminijске ljestve, duge 4 do 5 metara, koje inače mogu biti odložene u jednoj udubini stijene blizu toga saljeva.

Iza toga suženja špilja se uzdiže i nastavlja prema sjeveru, u dužini od stotinjak metara, tvoreći dvije velike dvorane sa svih strana zatvorene raznim sigastim ukrasima, ali ne više crnobijelim, već bijelim, žutim i smeđim. Sige su tu svih mogućih oblika i pravi je užitak ovdje boraviti.

Ukupna je duljina cijele špilje oko 300 metara. Ulagina se dvorana nalazi oko 25 metara ispod razine ulaza, a jezerca u zapadnoj dvorani još dvadesetak metara niže. Najniža točka špilje nalazi se kod sigastog saljeva koji treba prepenjati u jugoistočnom dijelu špilje, oko 25 metara niže od Ulazne dvorane, a završetak špilje samo je desetak metara iznad Ulazne dvorane. Debljina nadstola špilje nije velika, 20 do 40 metara.

Svatko nakon izlaska iz špilje pomisli kako bi bilo dobro da je turistički uređena. To nije nemoguće jer se nalazi u Nacionalnom parku, gdje je posjećivanje dobro organizirano i osiguran je nadzor. Urediti stazu od livade do špilje nije teško, ona može biti malo zahtjevnija od ostalih staza u Parku. Problem ne bi smio biti niti uređenje staza kroz špilju. Možda bi bilo dovoljno samo označiti smjerove radi lakšeg prolaska i zaštite ostalih dijelova podzemlja. Špilju bi se moglo osvijetliti štednim, ekološkim svjetiljkama, a struju osigurati iz solarnih kolektora.

Ljeti, kad je u Paklenici mnogo posjetitelja, a temperatura zraka viša od tridesetak stupnjeva, izlet u jamu Vodaricu bio bi lijepo osježenje, jer je u zapadnom dijelu špilje temperatura zraka i vode uvjek niža od 10, a u istočnom kraku oko 14 °C.

Zbog malo dužeg i težeg prilaza te mjestično otežanog prolaza kroz špilju, ova bi špilja bila pogodna za razgledavanje malo spretnijim posjetiteljima Nacionalnog parka, ali je sigurno da bi svi posjetitelji bili njome oduševljeni.



Nagnuti stalagmit

## IVAN DRAGO TROŠELJ (1939. – 2009.)

Nakon duge i teške bolesti, iznenada je preminuo jedan od najpoznatijih slavonskih, ali i hrvatskih planinara, Drago Trošelj, dugogodišnji član i dužnosnik Planinarskog društva »Krndija« iz Našica. Čovjek koji je cio život posvetio planinarskom pokretu, kao izletnik i dužnosnik u svom matičnom društvu, ali i kao jedan od najuspješnijih predsjednika Slavonskoga planinarskog saveza te potpredsjednik Hrvatskoga planinarskog saveza. Omiljen organizator i animator planinarstva svojim je aktivnostima, pojavnosću, pisanim riječi i tisućama fotografija ostavio trajan trag u hrvatskom i slavonskom planinarstvu. Svestran i samozatajan, Drago je prohodao domovinsko gorje, ali i gotovo sve europske planine. Našičko, ali i hrvatsko planinarstvo, neosporno je izgubilo primjernog člana, obitelj oca i supruga, a prijatelji čovjeka koji je slovio kao uzor.

Oprasťajući se od pokojnog Drage Trošelja, njegov se prijatelj dr. sc. Antun Lovrić, biranim riječima obratio mnoštvu više od tisuće građana Našica, planinara i Draginih prijatelja koji su došli na njegov posljednji ispraćaj. U svome je nekrologu istaknuo kako je nedvojbeno da je Drago bio »jedan od najpoznatijih, ali i primjerno zatajnih Našičana druge polovice 20. stoljeća. Neosporno i bez zadrške. Siromašan dječak rođen u Tribnju, u dalmatinskim vrletima ljubljenoj mu Velebitu, povijesnim imperativom Drugoga svjetskog rata došao je s majkom, sestrama i braćom u Našice i Slavoniju... Bio je Drago stjegonoša novog hrvatskog izričaja satkanog u Hrvatskom proljeću, u poticanju i promišljanju hrvatske ideje za ono što je danas realitet.«



Drago Trošelj rodio se 16. lipnja 1939. u Tribanju Kruščici pod Velebitom. Nakon gimnazije u Našicama i studija prava u Zagrebu radio je sve do umirovljenja kao pravnik u Našicama, Zagrebu, Đurđenovcu i Osijeku. Bavio se društveno-političkim i kulturnim djelatnostima. Bio je član je PD-a »Krndija« u Našicama od 1966. i obnašao dužnosti člana uprave i tajnika, a u Slavonskom planinarskom savezu osam je godina bio predsjednik. Godine 1995. izabran je za potpredsjednika Hrvatskoga planinarskog saveza. Neumorno je organizirao planinarske manifestacije i uvijek nastojao planinarsku organizaciju povezati s drugim organizacijama. Planinario je diljem Europe, u Aziji, Africi i Americi.

O svojim putovanjima i usponima objavio je u našem časopisu zanimljive putopise, a o njima je držao i predavanja. U »Našičkom zborniku« temeljito je obradio planinu Krndiju i taj studiozni članak možemo smatrati njegovim životnim planinarskim djelom.

Osim iznimnog doprinosa planinarstvu, Drago Trošelj je bio i hrvatski proljećar kojeg su progonili, ali nikada salomili, štovatelj i autor pisane riječi, saborski zastupnik u olovnim vremenima sedamdesetih godina, brižan otac i suprug, našička ikona i velik prijatelj, koji danas odlazi iz naše sredine. Za sve nas on je bio duhovni plemenitaš svoga vremena. Ta marcantna ličnost hrvatskog planinarstva, ekolog, planinarski publicist, kulturni animator, organizator... zasigurno će trajno ostati u uspomeni brojnih hrvatskih planinara koji su ga poznavali i s kojim su se za života družili.

dr. Antun Lovrić i dr. Željko Poljak

## TOMAŽ HUMAR ALPINIST KOJI JE POMICAO GRANICE MOGUĆEGA

Poznatoga slovenskog alpinista, neko vrijeme i vodećega u svijetu, 40-godišnjeg Tomaža Humara švicarski su spasitelji uz pomoć helikoptera ujutro u subotu 14. studenoga pronašli mrtvog na padinama Langtanga na Himalaji, na visini od 5600 metara. Teško ozlijeden, po svoj je prilici preminuo u noći s 9. na 10. studenoga prošle godine. Humar je namjeravao sam osvojiti

vrh Langtang Lirung (7227 m), ali mu se na južnoj stijeni dogodila nesreća, navodno pri silasku s planine, kad je na visini od 6300 metara slomio nogu i, po svemu sudeći, nekoliko rebara. Nesretni Tomaž nije mogao dalje pa je pozvao pomoć putem satelitskog telefona. No, od 9. studenoga izgubio mu se svaki trag. U potragu i spašavanje bila je uključena i nepalska vlada.



Humar ima dvoje djece, a od supruge je bio rastavljen. Radio je kao carinski službenik, a živio je u Kamniku. »Bio je specijalist za solo-uspone u Himalaji i drugim velegorjima, dakle volio se penjati sam«, svjedoči naš alpinist Stipe Božić, Humarov veliki priatelj i supenjač. »Teško je reći je li to suviše riskantno.

Opasan je svaki alpinistički uspon, a solo-uspon koji put je i sigurniji od zajedničkog. U svakom slučaju, Tomaž je pomicao granice mogućeg i zato zasluzuje divljenje. Vinko Prizmić, pročelnik HGSS-a, također potvrdjuje: »Ljudi koje neki smatraju ludacima često su motori, radost svijeta. U povijesti je netko prvi prišao vatri, i to je bilo opasno, ali je donijelo

ogromne koristi. Netko uvijek širi granice. Uostalom, čuveni alpinist Malory četiri je puta jurišao na Mount Everest i četvrti put, 1924. godine, poginuo, ali 1953. Everest je ipak osvojen. Kad bi Maloryja pitali zašto uporno pokušava, odgovarao bi: »Zato jer Everest postoji«.

Za Tomaža Humara se činilo da je mačka s devet života. Prije četiri godine svijet je danima promatrao dramu kad je sam zapeo u stijeni na 6000 metara visine, na Nanga Parbatu u Pakistanu. Tadašnji slovenski premijer Janša osobno je kod predsjednika Mousharaffa urgirao da ga se spasi i to je u posljednji tren uspjelo, u dotad jedinstvenoj akciji helikopterskog spašavanja u svijetu. Osim toga, kako to često biva s alpinistima, teško se unesrećio u dolini - pri gradnji svoje kuće pao je u kanal. Proricali su mu da više neće ni hodati, a on se vratio osamtišnjacima.

Tomaž Humar ostat će zauvijek u Himalaji, koja ga je magično, ali i kobno privlačila. Njegovo tijelo nije prevezeno u domovinu, nego će – uza suglasnost obitelji – biti kremirano, a pepeo razasut na mjestu pogibije.

Pred planinarskim domom u Kamniškoj Bistrici, pod Grintovcem i drugim vrhovima Kamniških Alpa gdje je započeo svoju alpinističku karijeru, na komemoraciji Tomažu okupile su se tisuće ljudi. A kao trajan odgovor svima koji se pitaju zašto je izazivao sudbinu, tamo mu je postavljena spomen-ploča s porukom: »Ostani to što jesи.«

Hrvoje Dečak

# PLANINARSKI TISAK

## NAJLJEPŠE CVIJEĆE HRVATSKIH PLANINA I LIVADA

Krajem prošle godine svjetlo dana ugledala je knjižica privlačna naslova »Najljepše cvijeće hrvatskih planina i livada«, iz pera i fotoaparata dviju autorica, planinarki Đenke Špralja i Karmen Čičko, a u nakladi Kluba Zaprešićana »Zapreščan«. Knjižica je džep-noga formata, dimenzija 12×17 cm, mekog uveza, na 112 stranica i ilustrirana je fotografijama cvijeća koje su snimile same autorice, što daje posebnu vrijednost izdanju.

Znatan dio teksta posvećen je zaštiti prirode. Sažeto i uz obilje podataka, prikazana je povijest zaštite prirode i predstavljen hrvatski sustav zaštite biljnih vrsta. Autorice su objasnile kako su razvrstane biljne svojte s gledišta ugroženosti i koliko ih je u Hrvatskoj obuhvaćeno određenim stupnjem zakonske

zaštite. Angažiran pristup zaštiti prirode, a napose očuvanju njezina najkrhkijega dijela, dokazuju i masnim slovima tiskana »pravila za ponašanje u prirodi i za prirodu«.

Glavninu knjige (devedesetak stranica) čine fotografije odabranih biljaka u cvatu, ispod kojih su dati njihovi kratki opisi. Biljke su razvrstane prema boji cvjetova, što svjedoči o želji da ova knjižica bude u džepu vaše planinarske košulje kad se nekoga budućeg proljeća ili ljeta nadete u prirodi među raznobjenim cvijećem.

Među cvjetnim portretima mnogo je uistinu iznimnih fotografija i prekrasnih primjeraka biljaka u cvatu. Velebitska zvončica, encijani, zvončići, velebit-ska degenija, velevjetni naprstak, planinski jaglac,

crnkasta sasa, vratitelja, ljljan zlatan, potočnica, jetrenka... ne zna se što je ljepše! Očito je da autorice imaju istančano oko za uočavanje najljepšega među lijepim i da iz mnoštva snimljenih fotografija imaju što izabrat. U tom smislu sadržaj knjige sasvim opravdava njezin naslov. Šteta je jedino što su u maloj knjizi i slike male pa ljepota šarolikih fotomodela ne dolazi u potpunosti do izražaja.

S botaničkoga je gledišta knjiga skromnijega dosegaa i može joj se pronaći mnogo zamjerki. Na samokritičnu konstataciju iz »Riječi autora«: »Znam da će biti mnogo kritika na račun toga da mi nismo botaničari, a pišemo ovakvu knjizicu...« nadovezao bih se riječima: »Ne, neće ih biti na račun toga!« Naposljetku, zašto je ne bi pisale? Dapače, biljke ne rastu radi botaničara. Ali kamo sreće da je knjigu pregledao barem jedan od njih, jer da jest, nedostatci su se mogli jednostavno izbjegći.

**DENKA ŠPRALJA I KARMEN ČIČKO**

## Najljepše cvijeće hrvatskih planina i livada



Rijetke, endemske, ugrožene i zaštićene biljne vrste hrvatske flore

**UPOZNAJMO ZAŠTIĆENU PRIRODU HRVATSKE**

Unatoč iskazanoj želji da posluži širem krugu čitatelja, ova ljupka knjižica, u kojoj se može prepoznati samo ženama svojstvena senzibilnost i osjećaj za ljepo, simbioza je popularno pisanog kataloga probranih fotografija planinskoga i ne samo planinskoga cvijeće i solidnog podsjetnika o zaštiti prirode. Mala nesttopljivost da se s drugima podjeli viđeno i doživljeno dijelom je našteta dosljednosti i stručnoj razini, međutim, trud i želja su očigledni, a knjižica će nesumnjivo naći svoje mjesto pod suncem.

Iskreno želim da naklada prvog izdanja ove knjižice brzo »plane« i otvari mjesto drugom, doradenom i dopunjeno-

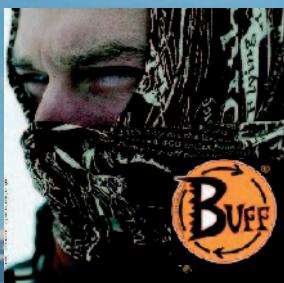
nom izdanju, o kojem ćemo moći pisati samo poхvalno. U međuvremenu, ponesite je sa sobom u prirodu i čestitajte sami sebi uspijete li pronaći ljepše cvijeće od onoga u knjizi.

Robert Smolec



**VRHUNAC** Vlaška 78, Zagreb; tel: 01 45 72 323  
web: [www.vrhunac.hr](http://www.vrhunac.hr); e-pošta: [vrhunac@vrhunac.hr](mailto:vrhunac@vrhunac.hr)  
trgovina otvorena svaki dan od 8.00 - 20.00

## S ponosom vam predstavljamo prvi multifuncionalni paket, koji će vas ove jeseni i zime grijati i čuvati vam energiju!



traka, kapa, šal,  
potkapa sam odluči!  
**ORIGINAL BUFF**  
100% mikrofibra  
Prodajni hit  
već od 89,90 kn



teleskopski štapovi  
**ZAO**, full antishock  
100% funkcionalni  
Vruća cijena  
već od 179,00 kn



čutura **SALEWA**  
za piće, toplo ili  
hladno, aluminij  
100% upotrebljiva  
već od 60,00 kn



čarape **SALEWA**  
travel, trekking,  
hiking, X tehnologija  
ventilacijski kanal  
100% stop žuljevima  
već od 115,00kn

Napravi si svoj paket i provjeri cijene iznenađenja!

Slike su simbolične, sve cijene su u HRK i uključuju PDV, ponuda vrijedi izključivo u trgovini Vrhunac, Vlaška 78.

**Kreni van, budi Outdoor!**

## DAN PLANINARA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

Tradicionalno obilježavanje dana Planinarskog saveza Županije splitsko-dalmatinske prošle je godine održano 15. studenoga u planinarskoj kući na prijevoju Malačka. Po vrlo lijepom i ugodnom vremenu skupu se odazvalo petnaestak društava iz domaće, ali i iz susjednih županija, a posebni gosti bili su planinari iz Planinarskog saveza Herceg-Bosne.

Nakon pozdravne riječi domaćina planinari su se organizirano uputili prema Sv. Ivanu Birnju. Po povratku s uspona služena je kod središnjega križa sveta misa koju je predvodio don Ante Bilandžić, župnik župe Pujanke iz Splita. Dogradonačelnica Kaštela Marinka Parčina i gospodin Opačak položili su vijence na spomen-obilježje poginulim braniteljima.

Zajednički ručak – planinarski grah koji su pripremili naši planinari – još više je oraspoložio prisutnih dvjestotinjak planinara. U tako dobrom raspoloženju, uz dobru kapljicu, čula se i pjesma, a predstavnici županijskog saveza – predsjednik Ivica Sorić i tajnik Filip Balić te župan Ante Sanader – podijelili su predstavnicima i gostima zahvalnice i majice. U ime domaćina sve prisutne pozdravio je predsjednik HPD-a »Malačka« Petar Penga.

Sljedeće godine Dan planinara Splitsko-dalmatinske županije održat će se na Mosoru.

Filip Balić

## POHOD VINICA - MARTINŠČAK

Članovi HPD-a »Vinica« iz Duge Rese krajem 2007. godine započeli su organizirati planinarske pohode Vinica – Martinščak. Zamisao da se pohod održava u svako godišnje doba upotpunjena je izradom prigodnog dnevnika i žigova za svako godišnje doba. Prvi pohod održan je 27. siječnja 2008., uz nazočnost 120 planinara iz cijele Hrvatske. Već te godine pohod je bio uvršten u kalendar akcija HPS-a, što je pridonijelo afirmaciji među planinarama diljem Hrvatske. Danas, nakon osam održanih pohoda možemo potvrditi da je ideja bila odlična jer se na svakom pohodu okupi u prosjeku 50 do 70 planinara koji prijeđu zadani dionicu od Vinice do Martinščaka i natrag. Naravno, tu nije kraj pohoda jer već po običaju planinari nastavljaju druženje do večernjih sati u domu »Mladen Polović« na Vinici i oko njega, uživajući u ugodnoj atmosferi i vidicima na Klek, Dugu Resu i Karlovac.

Nakon dvogodišnjeg iskustva možemo reći da je postalo pravilo da svakom pohodu prisustvuje autobus nekoga gostujućeg planinarskog društva (40-ak članova) te s 20-ak članova matičnog društva i priatelja planinara iz Karlovca formira skupinu od 50 do 70 planinara. Ove su godine tako pohodu u većem broju prisustvovali planinari iz Slavonije, Medimurja, Ogulina, Rijeke, Zagreba i Karlovca. Neki od njih, točnije 25 planinara, već su nakon dvije godine zaslu-



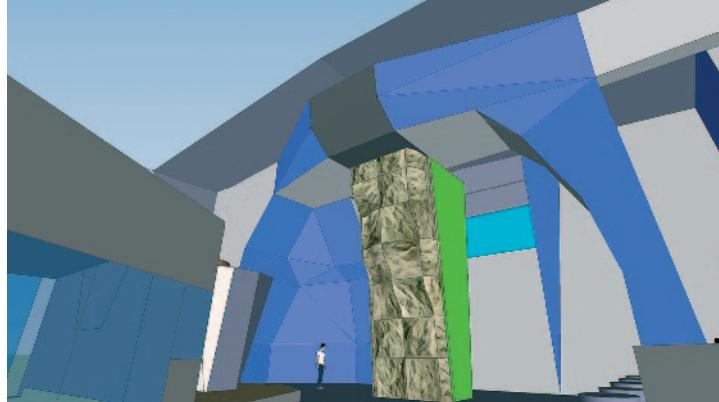
FILIP BALIĆ

Okupljeni planinari pred planinarskom kućom »Malačka«

žili i dobili značku pohoda za sudjelovanje na jednom pohodu u svako godišnje doba.

Nova, 2010. godina je pred nama te se nadamo dolasku na pohod onih koji još nisu bili na Vinici i Martinščaku, a pozivamo i sve one koji su bili da navrate još koji put i obnove dojmove. Podrobnejne informacije (datumi, kontakti, imena vodiča) mogu se pronaći na web-stranici HPD-a »Vinica« [www.hpd-vinica.hr](http://www.hpd-vinica.hr).

Stevica Furdek



## U BRINJU OSNOVANO PD »ŠKAMNICA«

Skupina entuzijasta i zaljubljenika u prirodu i planine osnovalo je uz potporu Općine Brinje u studenom svoje planinarsko društvo i nazvalo ga imenom pod kojim su se okupljali brinjski planinari prije 75 godina. Ako je sudit po onoj narodnoj da se po jutru dan poznaje, onda s pravom možemo tvrditi da je Ličko-senjska županija dobila vrlo aktivno društvo koje će upotpuniti planinarsku prazninu između Senjskog bila i Kapele. Društvo je nazvano po jednome šumovitom predjelu nedaleko od Brinja.

Osnivačku skupštinu vodio je Tomislav Zoričić, a osim domaćih 70-oro planinara bilo je nazočno još mnogo planinara iz Zagreba, Senja, Ougulina, Broda na Kupi i drugih mjeseta. Izabran je prvi upravni odbor od sedam članova. Na čelu mu je predsjednik Gojko Crnković, dopredsjednik je Krešimir Oršanić, tajnica Ksenija Tomac, blagajnica Vesna Holvevac a članovi Ivica Mesić, Ivica Gomerčić i Davor Borić. Izabran je i Nadzorni odbor, usvojen je Statut, a nekoliko dana poslije obavljen je i upis u Register udruga.

Tomislav Čanić

## SKUP MARKACISTA DILJA

Trinaesti skup markacista Dilja održan je 22. studenoga 2009. Na toj tradicionalnoj manifestaciji HPD-a »Tikvica« iz Županje ne okuplja samo markaciste već sve zainteresirane planinare.

Ovaj put skup je održan kod lovačke kuće »Prezdanak« koja je dobila ime po nedalekom izvoru, a do 2005. godine bila je i planinarska kuća. Pored nje je išla staza pohoda nazvanog »Županjski put«, otvorenog 1998. godine, pa se koristimo pečatom vrha Lipovice (351 m) s toga pohoda. U blizini Lipovice bila je 1935. otvorena prva planinarska kuća

## PENJAČKI CENTAR ZAGREB

Krajem siječnja otvara se u Zagrebu na adresi Škorpijova 11 (Trgovački centar Solidum) prvi pravi penjački centar u Hrvatskoj. Riječ je o hali površine 490 kvadratnih metara koju uređuje hrvatsko-njemačko poduzeće Artipetra u partnerstvu s Hrvatskim planinarskim savezom. Umjetnu stijenu za penjanje gradi češki proizvođač takvih objekata TR-walls koji je takve objekte postavlja i za natjecanja svjetskog kupa u sportskom penjanju. Stijena će biti maksimalne visine 11 metara, ali će se na njoj moći postavljati smjerovi dužine i do 18 metara. Najveća prevjesnost bit će 9 metara, a moći će se istovremeno postaviti i do 40 penjačkih smjerova svih težina. Stijena će biti djelomično strukturirana (reljefna), a omogućiti će postavljanje smjerova svih težina - od dječjih do natjecateljskih.

Penjački centar Zagreb služit će kako za rekreaciju tako i za natjecanja. U njegovom će se sklopu nalaziti i linija za brzinsko penjanje postavljena prema UIAA standardima. Na stijeni će trajno visjeti kompleti za osiguranje te užad za tzv. »top rope« penjanje. Osim tzv. lead ili visoke stijene za penjanje, u centru će se nalaziti i manja tzv. boulder stijena, koja će u prvom razdoblju izgradnje imati površinu od 150 m<sup>2</sup> a u drugom će razdoblju biti proširena za dodatnih 200 m<sup>2</sup>. U planu je i postavljanje tzv. adrenalinskog parka (ropes course).

Korisnicima će stalno biti na usluzi stručno osoblje, a moći će se unajmiti i najnužnija oprema kao što su penjački pojasevi i penjačice. Naravno, tu su i svlačionice te tuševi, a u sklopu centra djelovat će i manji caffé. U ožujku će proraditi i manja trgovina planinarske i alpinističke opreme.

Penjački centar planira brojne aktivnosti, naročito za mlađe uzraste kao što su redovni treninzi, natjecanja, logo-rovanja i slično. Od aktivnosti planiranih za 2010. godinu već su sada fiksirana dva datuma: 11. ožujka Mammut Test & Feel Tour i 30. listopada Međunarodno natjecanje u sportskom penjanju za mlađe kategorije Regionen Cup 2010. Ovo potonje bit će najveće penjačko natjecanje dosad održano u Hrvatskoj. Sve informacije o penjačkom centru mogu se pronaći na web stranici novog penjačkog centra [www.penjackicentar-zagreb.hr](http://www.penjackicentar-zagreb.hr).

Ured HPS-a



DAMIR MARTINOVSKI

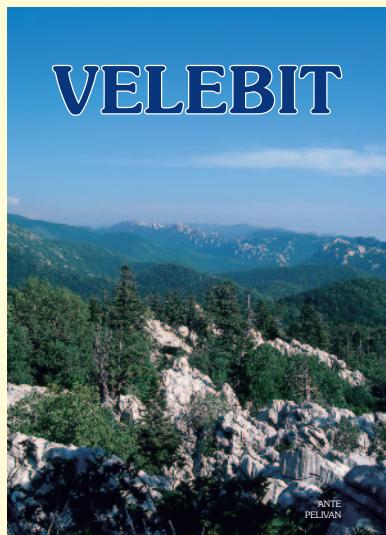
Na Dilju 22. studenoga 2009.

na području Dilja i po ondašnjem predsjedniku HPD-a nazvana »Josip Torbar«. Taj vrh, udaljen 40 minuta hoda od nekadašnje kuće, bio je naša prva postaja za odmor. Kraće smo se zadržali i na »Medi«, odakle markacije lijevo prema zapadu vode na Čardak, no mi

smo skrenuli desno, prema istoku, na Lipovicu. Ravnog prema sjeveru nemarkirana vlaka vodi do makadam-ske ceste kojom se može doći do izletišta Bazovca pokraj Slobodne Vlasti. S Lipovice smo se spustili u sjevernom smjeru do spomenute ceste i bez markacija krenuli na istok prema Đakovačkim Hrkanovcima, a zatim skrenuli prema jugu drugom makadamskom cestom, s koje smo naglo uzbrdo izbili na hrbat kod kote Srpljani (291 m). Od toga smo mjesta imali makadamskom cestom nizbrdo do kuće još dva kilometra.

Dan je bio ugodan za hodanje i ne prehladan, no cijelo vrijeme nas je pratila magla pa se sunce teško probijalo do Prezdanaka. Predviđeni put Prezdanak – Čardak, kojem su se mnogi veselili radi pečata HPO-a, morao je biti otkazan zbog lova. Čardaku se taj dan nije moglo prići ni s jedne strane svijeta jer su lovci lovili u neposrednoj blizini piramide, a obavijesti o zabranjenom prolazu bile su uredno obješene na markiranim prilazima Čardaku. Mi domaći znali smo za lov već nekoliko dana ranije jer se koristimo lovачkom kućom i bili smo upozorenji da tamо ne idemo, no netko iz daleka ne bi se taj dan dokopao pečata na Čardaku.

## 30% popusta za planinare !!!



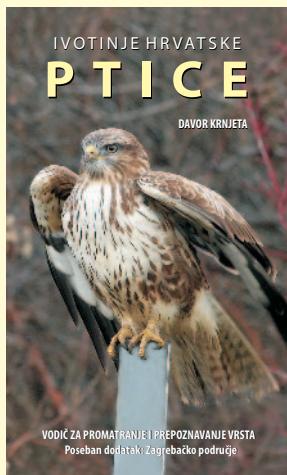
- Autor: Ante Pelivan  
• fotomonografija  
• bogato ilustrirana u boji  
• format: 30 x 21 cm  
• 194 stranice  
• tvrdi uvez  
• cijena: 150,00 kn

**105,00 kn**

Poštارина uračunata u cijenu!

- Autor: Davor Krnjeta  
• format: 20,5 x 12 cm  
• 350 fotografija u boji  
• 360 stranica  
• tvrdi uvez  
• cijena: 260,00 kn

**182,00 kn**



IVOTINJE HRVATSKE  
**PTICE**

DAVOR KRNJETA

VODIĆ ZA PROMATRANJE I PREPOZNAVANJE VRSTA  
Poseban dodatak: Zagrebačko područje

**ekološki glasnik**  
časopis o prirodi



EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica  
Tel. 01/5621-929, Fax: 01/6234-058

[www.ekoloski-glasnik.hr](http://www.ekoloski-glasnik.hr) • [ekoloski.glasnik@vip.hr](mailto:ekoloski.glasnik@vip.hr)

**TISKARA "Ekološki glasnik"**

- usluga tiska knjiga i časopisa vrhunske kvalitete  
• posebni popust za sva planinarska društva

Na skupu je sudjelovalo 120 planinara iz 11 društava, a vodili su ih Berislav Tkalac, Emilia Marković, Zlatko Gorec i Vlado Matanović. Za ručak je poslužena pečena praseta s kruhom i salatama i, kao i u vijek u ovo doba godine, nije nedostajalo krvavica i čvaraka. Društvo su svojom svirkom veselili Šimo i Joso Dominković, također hodači i članovi našeg Društva. Vodstvo HPD-a »Tikvica« pokazalo je uspješnom organizacijom da zna i može dobro održavati tradiciju

ovoga planinarskog skupa pa im na svemu hvala. Sljedeći, 14. skup markacista Dilja održat će se treće nedjelje u studenom 2010.

Berislav Tkalac

## PRODAJEM STARE BROJEVE

Prodajem stare brojeve »Hrvatskog planinara« iz razdoblja od 1922. do 1940. (pojedinačni brojevi) i od 1972. do 2009. (kompletno). Informacije na telefon 099/80-22-235.

# KALENDAR AKCIJA

3. 1.	<b>Novogodišnji susret planinara na Kleku</b> Klek, pl. dom »Klek«	HPD »Klek«, Ogulin Franjo Petrušić, 098/827-737
3. 1.	<b>12. novogodišnji pohod</b> planinarska staza VRA »Bljesak«	PD »Zmajevac«, Novska Davor Augustin, 098/285-004, davor.augustin@gmail.com
6. 1.	<b>Pohod »Zagorskim bregovitim putom«</b> Krapinske Toplice - Kljupci - Picelj - Zabok	PD »Zagorske steze«, Zabok Darko Turk, 098/16-34-872 pd.zagorske.steze@kr.t-com.hr
10. 1.	<b>Zimski susret planinara na Belecgradu</b> Ivanščica, pl. kuća »Belecgrad«	HPD »Belecgrad«, Belec Verica Havoić, 098/16-09-056 verica.havoic@skole.hr
10. 1.	<b>Zimski uspon na Pliš</b> Klana - Pliš - Lisac - Klana	PD Pliš, Klana Robert Simčić, 099/25-09-948 pd_plis@yahoo.com
17. 1.	<b>16. zimski uspon na Viševicu</b> Viševica	PD »Strilež«, Crikvenica Marijana Mužević, 098/92-87-288 marijana.muzevic@ri.t-com.hr
17. 1.	<b>Zimski pohod Vinica - Martinščak</b> Duga Resa - Vinica	HPD »Vinica«, Duga Resa Antun Gološić, 098/40-40-743 Borislav Kranjčević, 098/871-051, boris.kranjcevic@gmail.com
24. 1.	<b>Vincekov pohod</b> Toplice Sv. Martina - Gradiščak - G. Koncovčak - Balog	PD »Bundek«, Mursko Središće Mursko Središće Sonja Vršić, 091/54-57-377, sonja.vrsic@gmail.com Zlatko Bahun, 098/220-743, bundek@yahoo.com
30. 1.	<b>23. Planinarska noć MIV-a</b> Hotel Turist, Varaždin	HPD »MIV«, Varaždin Vladimir Detoni, 098/414-016, vladimir.detoni@miv.hr
31. 1.	<b>Zimski pohod na Žumberačku goru</b> Žumberak, Sveta Gera	HPD »Stanko Kempny«, Zagreb Tomislav Pavlin, 098/313-713
13. 2.	<b>Metlarska zabava</b> pl. kuća »Moslavaca Slatina«	HPD »Jelengrad«, Kutina Ivica Matačić, 098/97-36-360

Zimsko planinarenje  
u Julijskim Alpama  
foto: Marko Dukšić

